Milliyet
ÇOCUK
25 Şubat 1980 • Sayı: 8 • 15 Lira

Her hafta
Milliyet
ÇİZGİ-ROMAN
dergisi
armağan ediyoruz

Bir çizgi
romanın tamamı
HALIFAX
KORSANLARI

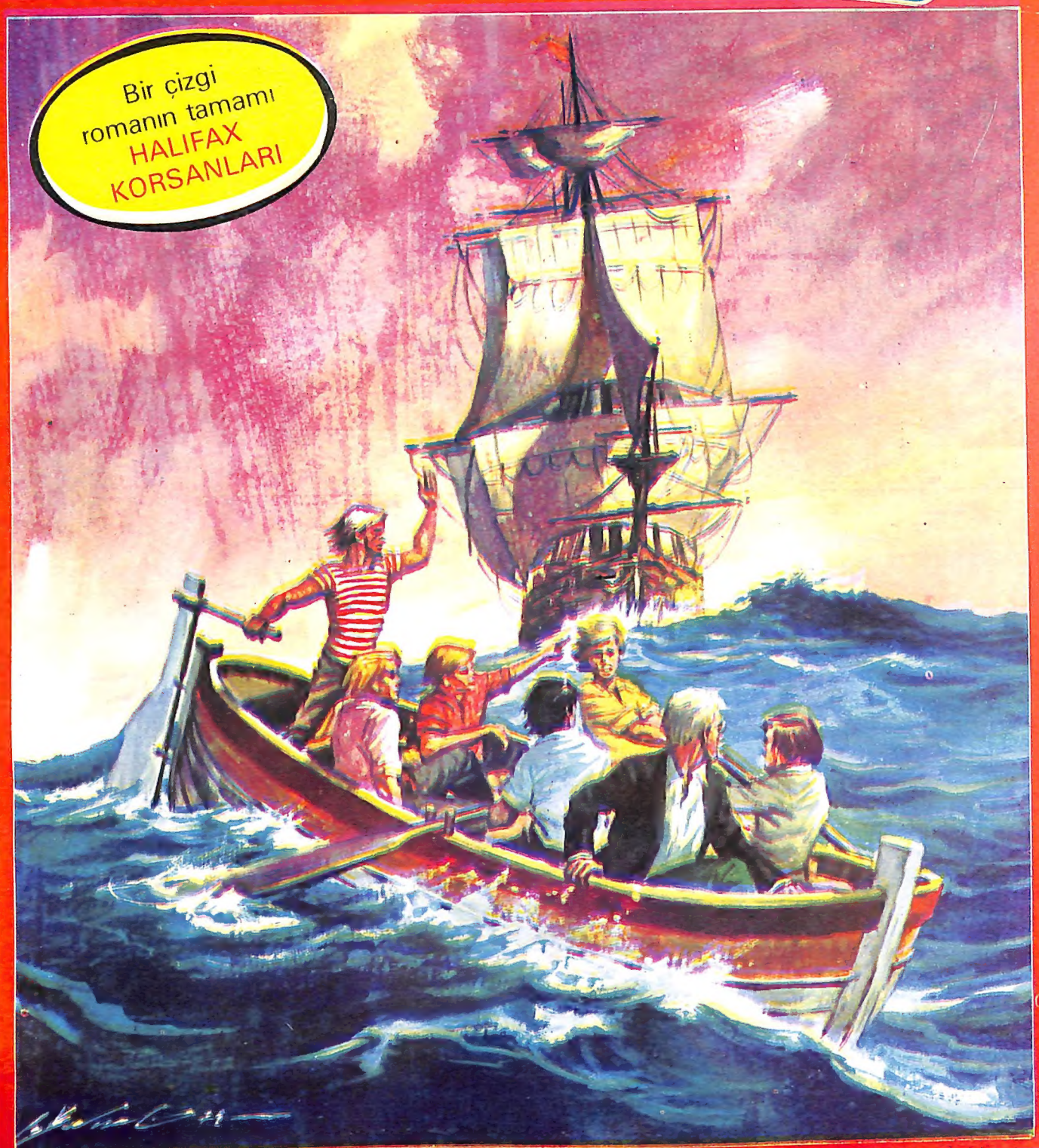

Milliyet ÇOCUK KLÜBÜ

ARMAĞANLAR DAĞITIYOR

Milliyet Çocuk Klübü'ne üye olan arkadaşlar arasında çektiğimiz kurada beş arkadaşımız, "Milliyet Yayınları"nın çıkardığı, Orhan Boran ve Yuki kasetini kazandılar. Ayrıca on arkadaşımız da, "Milliyet Yayınları"ndan birer adet çocuk kitabı kazandılar. Kendilerini kutlarız...

KASET KAZANAN OKURLARIMIZ

865 Şeyda Tekkeli
Çamlıca Mahallesi Hükümet Caddesi No. 17–3 Sürmene – Trabzon
831 Güldane Fındıkoğlu
13 Şubat Caddesi No. 65 Erzincan
824 Emir Tuna
Şehit Muhtar Caddesi 27/5 Taksim – İstanbul
790 Güven Akgüngör
Anıt Meydanı Güven Saatçı No. 54 – Akşehir
688 Mustafa Aka
Yeşillik Mahallesi No. 8 Kofcaz – Kırklareli

KİTAP KAZANAN OKURLARIMIZ

463 Emre Çınar
Cedit Mahallesi Öğretmen Evleri A Blok K.1.0.2 Samsun

214 Kaan Kocaeli
Göktürkler Caddesi A. 6-4 Yenişehir Karabük
23 Banu Akbuğday
Gazi Paşa Caddesi Maliye Sokak Tekel Lojmanı Zonguldak
33 Beril Aziz
Osman Paşa Caddesi 38 Lefkoşa-Kıbrıs
90 Recep Düzgit
Hacet Sokak No. 18 Büyükdere-İstanbul
95 Bara Önen
4. Cadde 158-10 Emek - Ankara
106 Çığıl İşcan
Yenice Mahallesi Göynük Bolu
136 Selahattin Eryıldız
Bağcılık Araştırma Enstitüsü Lojmanı Tekirdağ
189 Serdar Kale
P.K. 72 Diyarbakır
198 Özgür Ateş
Sakarya Caddesi No. 97 D.6 Adapazarı

NASIL ÜYE OLACAKSINIZ?

1 – 25 TL giriş ödeneği,
2 – 2 adet fotoğraf,
3 – Üyenin adı, soyadı ve anne-baba adları,
4 – Okunaklı bir biçimde yazılmış adres ile Milliyet Gazetesi Satış Servisi Cağaloğlu – İSTANBUL adresine başvurabilirsiniz.

OKURUN SESİ

● Dergimizi severek okuyorum. Eskiden poster veriyordunuz, yine verirseniz çok sevinirim. Ayrıca, "Temel Reis", renkli olarak yayınlar mısınız?
SEZER KEYFİDARLAR
(Edirne)

● Milliyet Çocuk dergimizi ilgiyle izliyorum ve çok beğeniyorum. Gökyüzü ile ilgili konulara yer verirseniz sevinirim.
TANER ÇOTULAY
(İskenderun)

● Dergimizi ilgi ile izliyorum. Şimdiye kadar dergimizde müzikle ilgili konulara raslamadım. Özellikle notasıyla birlikte çocuk müziklerine yer verirseniz sevinirim.
ÖZLEM ŞEDELE
(Çanakkale)

● Dergimizi ilgiyle izliyorum. Dergimizi çok beğeniyorum. Larry Yuma ve Kirpi çocuğun tekrar yapılmasını rica ediyorum. Testlere biraz daha önem vermenizi istiyorum. Son olarak Jules Verne'nin "Denizaltında 20 000 Fersah" adlı romanın yayınlanmasını istiyorum.
MEHMET BİNGÖL
(Kayseri)

● Dergimizi her hafta alıyor ve büyük bir ilgi ile okuyorum. Larry Yuma'yı yayımlayacağınız günü bekliyorum. Dergimizde, "Armağanlı Test" sorularını biraz sıklaştırabilir misiniz?
AHMET FUAT BİNGÖL
(Kayseri)

● Dergimizi çok beğeniyorum. Pul koleksiyonu yapmaya meraklıyım. Acaba koleksiyonun nasıl yapılacağını öğretecek bir köşe hazırlayabilir misiniz?
NURAY ÖZCAN
(İstanbul)

● Dergimizde ilkokul çağındaki çocukların anlayacağı modern matematik derslerinin yayınlanmasını bütün kardeşlerim adına dilerim.
EBRU GÜLEÇ
(Nevşehir)

bizden size

SEVGİLİ çocuklar bu hafta size bir çağrı yapıyoruz: "Şenliğe Çağrı" bu... 11 Mayıs'ta tüm ülkede bir uçurtma şenliği yapılmasını öneriyoruz. İçinizde uçurtma sevmeyeniniz yoktur. Atila Alpöge'nin dediği gibi, hepimizin uçurtmayla ilgili ilginç anıları vardır. Hepimiz uçurtma uçurmayı severiz. Hele bir de bu uçurtma gününde, adını, yüzünü bilmediğiniz yaşıtlarınızın, ülkenin bir başka yerinde, sizlerle aynı duyguyu paylaşarak uçurtmasını uçurduğunu düşünmek kimbilir ne kadar mutlu kılacak sizleri. Haydi arkadaşlar, kolları sıvayın, iş başına! Bir de bu 11 Mayıs gününün özel bir gün olduğunu düşünürseniz mutluluğunuz iki kat artacaktır. Biliyorsunuz "Anneler Günü" 11 Mayıs. Uçurtma bayramını annelerinize armağan edebilirsiniz.

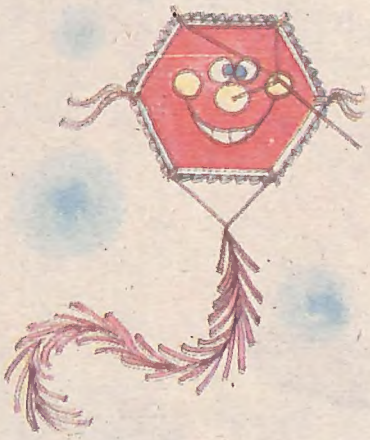

MİLLİYET Çocuk Klübü onbeş üyesine kitap ve kaset armağan ediyor. Yanda, armağan kazanan arkadaşların adlarını bulacaksınız. Yakında Klüp üyelerine çeşitli sürprizlerimiz olacak, bekleyin...

ÖYKÜNÜZ Emrullah Günev'den: "Ağaçlarımızı Kestirmeyiz", Severek okuyacağınız bu öyküden alınacak büyük bir ders var: Hiçbirimiz ağaçlarımızı kestirmemeliyiz. Bırakın kestirmemeyi, elimizden geldiğince ağaç yetiştirmeye çalışmalıyız. Gelecek kuşaklara bırakacak armağanlarımızdan biri de güzel, büyük ormanlar olmalı.

ÇOCUK Dostları'nda Vedat Nedim Tör'ü tanıtıyoruz size bu sayımızda. Ayrıca bir zamanlar "Harika Çocuklar" olan, şimdinin ünlü müzikçilerinden üçünün resimlerini de bulacaksınız: Suna Kan, İdil Biret, Ayşegül Sarıca. Çoğunuz bu isimleri anımsayacaklar.

GEÇTİĞİMİZ yıllarda Mısır'da yapılan bir kazıda, ilkçağlardan kalma bir gemi ortaya çıkarıldı. Kazıbilimcilerin hemen hepsini şaşkına çeviren bir de halat bulundu gemide. Evet! Halat tam 4500 yıllık idi. Sapasağlam günümüze kadar ulaşmıştı. İç sayfalarımızdaki, "Dünyanın En Eski Gemisi" yazısını ilgiyle okuyacağınıza inanıyoruz...

SEVDİĞİNİZ yazarımız, çizerimiz, kahramanlarımızla yeni bir haftada yine birlikteyiz. Hepinize esenlikler dileriz sevgili çocuklar.

Milliyet ÇOCUK DERGİSİ

Sahibi: Milliyet Yayınları A.Ş. adına
ERCÜMENT KARACAN
Genel Yayın Müdürü: ÜLKÜ TAMER
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: GÜL ÖNET
Teknik Yönetmen: MEHMET İLKORUR

Pazartesi günleri yayımlanır ● 25 Şubat 1980 ● 1980 / Sayı 8 ● Sıra No:352 Milliyet Yayın A.Ş. tarafından hazırlanmış, Milliyet Ofset Tesisleri'nde basılmıştır ● *Adres,* Milliyet Çocuk Dergisi, Milliyet Yayınları, Basın Sarayı, Cağaloğlu İstanbul ● *Abone koşulları:* 1 yıl, 680 TL / 6 ay: 340 TL. ● Uçakla: 1 yıl: 745 TL / 6 ay: 372. 50 TL ● Yabancı ülkeler için ayrıca posta ücreti eklenir ● Türkiye'de satış fiyatı: 15 TL ● Kıbrıs için satış fiyatı: 20 TL

UZAY ÇOCUKLARI

1980 ÇOCUK YILI MISTİK

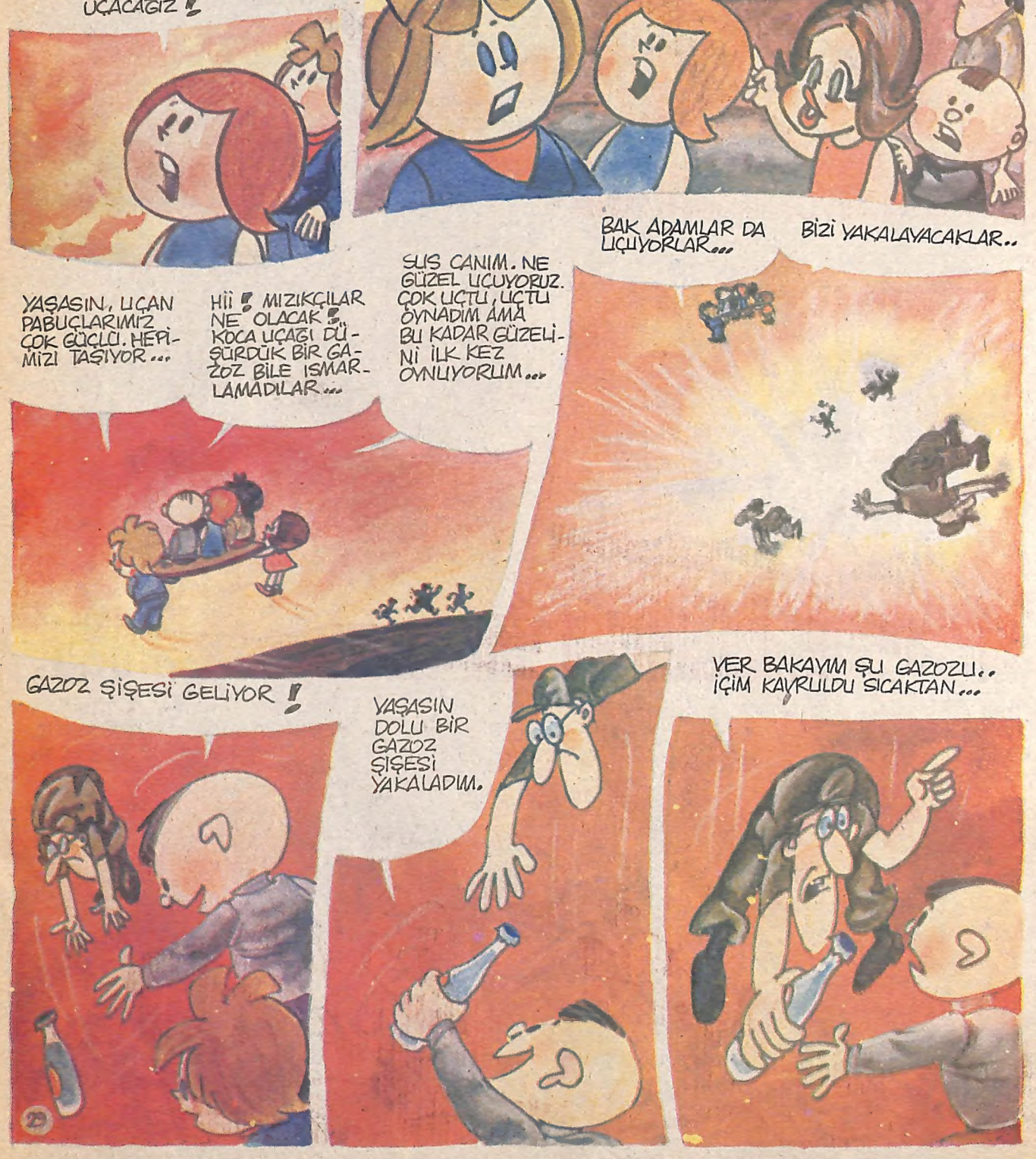

Hii! ADAM GAZOZUMU ALIP KAÇTI..

KAÇMADI YERE DÜŞÜYOR...

AAA! HAVADA KİMSE KALMADI. BURAYA KADAR YÜKSELEN ADAMLAR NE OLDU ABLA?

ONLAR AÇ GÖZLÜ, HIRSLI İNSANLAR.. BÖYLE KISA BİR SÜRE YÜKSELİR SONRA DA HIZLA DÜŞERLER...

YA BİZ?

BİZİ UÇURAN PABUÇLARI BİLİM ADAMLARI YAPTI. BİLİMİN YÜKSELTTİĞİ İNSANLAR, HİÇ BİR ZAMAN DÜŞMEZLER.

BİZ DÜŞMEYECEĞİZ DEMEK!

DÜŞMEYECEĞİZ. İNMEMİZ GEREKİRSE İNECEĞİZ. UÇMAMIZ GEREKİRSE UÇACAĞIZ...

AAA! BAK MAHALLEMİZE GELDİK..

BAK, BAK EVİMİZE BAK!

EVİNİZE GELDİK DEMEK.. YAKIN BİR YERE İNELİM..

HAYDİ, ŞİMDİ EVİNİZE KADAR YÜRÜYELİM...

EVE GİTMEKTEN KORKUYORUZ. YOLDA PİS BIYIK'A YAKALANIRSAK YANDIK DEMEKTİR..

PİS BIYIKTAN NİYE KORKUYORSUNUZ?

BİZ PAHALI SİGARA SATIYORUZ ABLA. SON SATTIĞIMIZ SİGARALARIN PARASINI ÇALDIRDIK.. AMA NE SÖYLERSEK İNANMAZLAR, DAYAK ATARLAR BİZE...

ANNENİZ BABANIZ YOK MU?

ANNEM VAR. BÜYÜK BİR KONFEKSİYON MAĞAZASINDA ÇALIŞIYOR... ÇOCUK YILI OLDUĞU İÇİN, ÇOCUK GİYSİLERİ VE AYAKKABILARI SATIYORLAR..

ANNENİZ ÇOCUK GİYSİLERİ SATIYOR AMA, SİZİN ÜSTÜNÜZ BAŞINIZ DÖKÜLÜYOR...

BU YIL ÇOCUK YILI.. BİZE DE GİYSİ VE AYAKKABI ALACAKLAR.

İŞTE EVE GELDİK.. HEMEN GİRELİM İÇERİ..

HAH, KAPIDAN İÇERİ BİR GİRSEK, PATRONDAN KURTULURUZ..

BU KADAR KORKMAYIN CANIM.. ANLATIRSINIZ ADAMCAĞIZA.

HEMEN KAPAT KAPIYI..

OH.. PATRON BURADA BİZİ BULAMAZ!

PARANIZIN ÇALINDIĞINI ANLATIRSANIZ KIZMAZ PATRONUNUZ..

OH.. KURTULDUK!

Hİİİ!

HAH-HA! KAÇABİLECEĞİNİZİ SANDINIZ AMA BAKIN BEN BURADAYIM..

HAYDİ BAKALIM ÇIKARIN PARALARI!

SAYIN PİS BIYIK.. ÇOCUKLAR PARALARINI ÇALDIRMIŞLAR.. ÇALIŞIP ÖDESİNLER..

ÇALDIRMIŞLAR HAA? SİZ ÇOK AÇIKGÖZ ŞEVLERE BENZİYORSUNUZ. PARALARI BİRLİKTE YEDİNİZ. ŞİMDİ DE YALAN SÖYLÜYORSUNUZ...

YANILIYORSUNUZ BAYIM... BİZ YALAN SÖYLEMEYİZ..

ŞİMDİ GÜZEL BİR SOPA ÇEKERSEM, BÜLBÜL GİBİ KONUŞUR DOĞRUYU SÖYLERSİNİZ..

ANNEE!

YAVRULARIM, GELDİM İŞTE. HEM DE SİZE YENİ GİYSİLER ALACAK KADAR PARA KAZANDIM...

NE YENİ GİYSİSİ? VER BAKALIM O PARALARI, ÇOCUKLARIN BORCUNA YETMEZ BUNLAR. NEYSE GERİSİNİ DE ÇALIŞIP ÖDERLER...

AKILLI ADAMSIN PATRON. ÇOCUKLAR PARALARI SENİN ÇALDIRDIĞINI NEREDEN BİLECEKLER. BÖYLECE SİGARA SATIŞINDAN İKİ KAT KAZANIYORSUN...

BORÇLARI ÖDENENE KADAR ÇALIŞSINLAR, SONRA BİR YOLUNU BULUP GENE YÜRÜT PARALARI..

PATRON BE! KARABORSACILIK KÖTÜ BİR OYUN.. AMA BİZ BU OYUNDA BİLE MIZIKLANIYORUZ...

ÇOCUK OYUNUNDAN BÜYÜK OYUNUNA KADAR MIZIKÇILAR, OYUNBOZANLAR HAKSIZ BAŞARI İSTEYENLERDİR. NEYAPALIM BİZ DE MIZIKLANARAK BAŞARILI OLABİLİYORUZ.

32

DEVAM EDECEK

ÖYKÜ

AĞAÇLARIMIZI KESTİRMEYİZ

EMRULLAH GÜNEY

OKULA müfettişin geldiğini öğrenciler, akasyanın altında ot yiyen atı görünce anladılar. Demir kırı bir güzel at.. Hep bununla gelirdi. Öğrenciler sanki sözleşmişcesine çeşmeye doğru bir koşu tutturdular. Müfettiş geldiğinde hep böyle olurdu. Eller, yüzler tertemiz olmalıydı. İtiş kakış, testilerini dolduran kadınların sırasını da kaparak, ellerinin kirini kaldırmaya uğraşırlardı. Yüzleri de temiz olmalıydı. Temizlikleri eksik olursa öğretmenlerine belki bir söz gelebilirdi.

Beşinci sınıf öğrencileri teneffüse çıkmadılar o sabah. Çünkü içerde müfettiş vardı. Öğretmen İlhan Arı öğrencileriyle birlikte onu dinliyordu. "1958 yılındayız. On yıl önce, şu gördüğünüz Gökçeli Dağının eteklerindeki köy ilkokullarına giderken atımla, ağaçların dalları geçişi engellerdi de iner yürürdüm ve atımı yederdim. Ne oldu o ağaçlara?"

Bir an bir sessizlik oldu. Öğretmen Tosun'a baktı, işaret etti. "Kesildi öğretmenim.. Yâni ormanların ağaçları kesildi."

"Yerine yeniden dikildi mi?"

Sınıfın tüm öğrencileri karşılık verdi.

"Hayır."

"On yıl önce ormanların içinden pınarlar kaynardı. Atımı yayılmaya bırakır, bir kaynağın başına oturur heybemdeki ekmekle peyniri yerdim. Üstüne pınarın suyunu içtim mi, kuzu yemiş gibi olurdum. Öylesine hoş içimli sulardı. Ne oldu o kaynaklara?"

Veli yanıtladı,

"Kurudu."

"Neden?"

"Orman gidince yağmur daha az yağdı. Sağanaklar toprağı sürükledi, böylece içeri sızmadı yağmur suyu. Sel oldu. Pınar beslenemeyince kurudu."

"On yıl önce dağların eteklerinde tarlalar vardı. Yüksekten bakınca bile verimli oldukları anlaşılırdı. Babalarınız bire kırk verir diyorlardı. Dokuz yıldır başka bir ilde görevliydim. Şimdi bakıyorum da o verimli tarlalar hep hozan kalmış, harap bırakılmış, neden?

Kadir yanıtladı,

"Ormanlar kesilince efendim, sağanak yağmurların suları toprağa sızamadı, şellerle aşağılara, düzlüklere indiler. Derelerden, yamaçlardan kopardıkları taşları çakılları verimli tarlalarımızın üstüne yığdılar, molozla kaplanan tarlaları babalarımız bırakmak zorunda kaldılar."

Müfettiş öğretmen İlhan Arı'ya gülümsedi. İyi yetiştirmişti öğrencilerini. Beşinci sınıfın öğrencileri dışarı çıkınca, müfettişin her sorduğu soruya doğru cevaplar verdikleri için öğündüler. Daha küçük öğrencileri imrendirdiler. Gökçeli Dağı nisan güneşi altında esmer esmer parlıyordu. Oysa öğretmenin, müfettişin anlattıklarına bakılırsa çok değil, bundan on yıl önce ormanlarla kaplıymış. Öğrencilerin hiçbiri orman görmemişti. Çünkü görebilecekleri bir orman yoktu çevrelerinde. Ormanı ancak Sosyal Bilgiler kitaplarında, dergilerde görüyorlardı.

Müfettiş dördüncü sınıfa elinde bir sürahiyle girdi. İçi su doluydu. Beşinci sınıfta yaptığı gibi sorular sormadı. Öğrencilerin meraklı bakışları önünde yazıtahtasının silgisini eline aldı. Keçesini tahtasından ayırdı. Tebeşir tozları uçuştu. Tahtayı kaldırdı. Üzerine suyu döktü. Su olduğu gibi döşemeye aktı. Sonra aynı miktarda suyu keçenin üzerine döktü. Keçe suyu emdi, bırakmadı. Bir damlası yere düşmedi. Öğrencilerin gözleri iri iri, merakla izliyorlardı. Öğretmen Orhan Taş pencerenin önünde, ellerini kavuşturmuş müfettişe bakıyordu. "Şimdi, bu yaptığım deneyden ne anlam çıkardınız? Kim anlatacak bakalım?" Öğretmenlerine baktılar. Kim en güzel açıklayacaktı. Abuzer kalktı.

"Suyu tahtaya döktünüz, emmedi. Keçeye döktünüz, emdi."

Müfettiş gülümsedi. Öğrenciler başladılar gülmeye, Abuzer utandı.

"Daha güzel kim açıklayacak?"

Ökkeş kalktı. Beşinci sınıftaki konuşmaları ağabeyinden dikkatle dinlemişti. "Demek istediğiniz ki, eğer bir yer ormanlıksa yağan yağmur sel olup akıp gitmez, yok eğer çıplaksa, ağaç yoğise sular şarlayaraktan harradan akıp gider, zararı da çiftçiye dokunur."

"Aferiin.. İşte bunu istiyordum. Demek ki deneyimizi anladınız."

O akşam, çorba içerken, ilkokula giden çocuklar evde övündüler. Müfettişin her sorduğu soruya güzel cevaplar verdiklerini yağlandıra ballandıra anlattılar. Babalar gurur duydu. Analar çocuklarını öptü. O hevesle ertesi günün derslerini daha iyi hazırladılar. Öğretmenlerini mahcup etmediler müfettiş yanında.

Gökçeli Dağın kuzey yamaçlarında iki köy vardır. Yarbaşı ve Kuyulu.. Dağın kuz yönleri kuytuluk olduğundan tek tük de olsa meşe, ardıç, çam kalmıştı. Geçmişten haber veren birer anı gibiydiler. Uzgün, tek tek.. Ormanlıktan çıkmış, keçilerin büyümelerine fırsat tanımadığı zavallı ağaççıklardılar. Çobanlara gölge verirlerdi. Ama en güzel şıvgacık dallarını da yine çobanlar değnek için keserlerdi.. Harman arefesinde dağa çıkma zahmetini göze alanlar da övendire, meses keserlerdi.. Böyle böyle bir türlü ttoparlanamazlar, ağaç olamazlardı. Gökçeli Dağının do-

ruğu günün son ışıklarıyla kıpkızıldı. Evlerden mavi mavi dumanlar tütmeye başlıyordu. Güzel bir mayıs günü bitiyordu. Havada ısınan toprağın, duvar sürüsünün geçerken bıraktığı yünün, ocakta yanan tezeğin kokusu vardı. Karmakarışık.. İş dönüşü kahvenin önüne toplanan köylüler kır bekçisi Kahramanın tepeleme meşe yüklü bir eşeği sürüp getirdiğini gördüler. Eşeği yoktu bekçinin. Biraz sonra anlaşıldı.. Kahraman anlatıyordu. "Geze geze yorulmuştum. Bi koygun gölgeli alıç ağacının altına oturduydum, içim geçivermiş. Uykumun arasında balta sesleri duydum. Kalkıp baktım, kayalığın ardında Yarbaşı köyünden bi delikanlı saldırmış meşelere, deviriyor. Meğer epey kesmiş, benim uyku derinmiş de farkedememişim. "Davranma geliyom" diye bi nağra attım. Oğlan fırladı gitti. Yakalamanın oluru olanağı yok. Bereket eşeği kaçıramadı. Aşağıda oruç tarlasını tapanlıyordu. Çağırdım. Yükledik gayri eşeğe. İşte böyle komşular."

Büyük iş başarmış insanlara özgü bir anlatışla iştahlı iştahlı olayı hikâye ediyordu. Meşeleri Köy Odasının aralığına yıktılar. Kış gelende soba yakılırdı. Eşeği de muhtarın ahırına götürüp bağladı Kahraman. Ortalık iyice kararmıştı. Çorbasını içen kahvenin yoluna düşünüyordu. O sırada Kahraman tellâllığa başlamıştı.

"Eeeeeey Gomşulaaaaar.. Bu akşam yatsıdan sonraaa muhtarın odadaaa, toplantı vaaaar.. Hepiniz gelin haaa. Duyduk duymadık demen haaaa."

Bekçinin gür sesi Gökçeli Dağında yankılandı, söndü.. Köy olağan sessizliğine kavuştu.

Kurul üyelerinden İbrahim Ağa hırslıydı. Sakalının kılları havalanıyordu. "Nedir bu Yarbaşı köyünden çektiklerimiz canım. Nedir ha? Sınırlarımız içinde kalan köy korusundan meşe keserler. Zaten otlağımız kısır, sürülerini otlatırlar. Kuyuya biz kışın kar basarız, eziyetini çekeriz, o soğukta dona dona, yazın suyundan kana onlar içer.. Nedir bu canım? Hep boynumuz eğri mi kalacak bu adamlara karşı? Ötedenberi düşünürüm. — Sesini alçalttı - Meşeleri onlara yâretmemek. Yâni fazla zaman geçirmeden hemen yarın gidip, tüm köylü, meşeleri, ardıçları, çamları kesip getireceğiz. Tüm köylü nasibini alacak. Her evden en az iki kişi olacak. Kabul mü, kabul mü, kabul mü?"

(Devamı arka sayfada)

halit kıvanç
SİZLERLE

SİHİRLİ KUTU

TELEVİZYONUN yayılması hızla ilerliyor ama, gene de radyonun "sihirli kutu" olarak önemini sürdürdüğü bir gerçek... Herşeyden önce radyoyu dinliyebilmek de, radyo ile yayın yapabilmek de, televizyona oranla daha kolay.. Radyonun her yana taşınması, hatta cebe bile girebilmesi, gene televizyonla oranla daha basit. Tabii radyo alıcısının televizyon alıcısından çok daha ucuza sağlanması da, bu konuda önemli bir nokta...

Radyoya ilk çıkışında "sihirli kutu" adı verilmesi boşuna değildi. Çok kimse kapalı bir küçük kutunun içinden, kilometrelerce ötedeki insanın sesini duyunca şaşırmış, kalmıştı. Bu sihirli kutu konuşuyor, müzik dinletiyor, tiyatro sunuyordu. Giderek naklen yayınların artması, radyonun da önemini artırdı. Bir olay: (örneğin bir maçı), olduğu anda canlı duyurmakla, radyo dünyanın her yanına ulaşıyordu. Askerlikte, savaşta da büyük hizmetler görüyordu radyo.. Dedim ya, cebe bile girebilen bir sihirli kutu olduğu için böylesine çabuk yayıldı radyo.. En hızlı haber verme aracı olarak, gazetenin de önüne geçmişti.

Radyo, yirminci yüzyılın buluşlarındandır. İlk radyo istasyonunun kurulup yayına başlaması, 1920'lere raslar. Bizde de çok geç değildir. Hemen o sıralarda bazı meraklılar radyoyu yurdumuza getirmek için harekete geçmişlerdi. Bunların başında gazeteci Sedat Nuri ile arkadaşı Hayrettin vardı. Çeşitli girişimlerden sonra durumu Atatürk'e iletmeyi başardı bu iki arkadaş.. Bir akşam Ankara'da - Çankaya'daki Cumhurbaşkanlığı köşkünde Atatürk ve çevresi, bir Türk'ün yaptığı radyoyu dinlediler. Sedat Nuri'nin arkadaşı Hayrettin kurmay binbaşılıktan ayrılmıştı. Teknik konuda bilgiliydi. Uğraşıp didinip bir radyo alıcısı yapmıştı. İşte Atatürk ve arkadaşlarının dinlediği radyo da buydu. Mustafa Kemal hem duygulandı, hem ilgilendi. Öyle ki, radyodaki yabancı spikerin sesini dinlerken etrafındakilere "Susun" demişti, "Susun, arkadaşlar.. Bu radyo işine hemen girişmeliyiz. Bize hem kültür, hem propaganda için çok faydalı olacak." Ardından gerekli talimatı verdi, bir ulusal radyo verici istasyonu kurulmasını istedi. Gerçekten 8 Eylül 1926 günü gene başta Sedat Nuri ile arkadaşları olmak üzere, "Türk Telsiz Telefon Anonim Şirketi" adlı kuruluşun temeli atıldı. O sıralarda radyoya "telsiz telefon" adı verildiğinden, şirket de bu adı almıştı. Kısa süre sonra ilk radyo stüdyomuz İstanbul'da Yeni Postane'nin üst katında kuruldu ve 27 Nisan 1927 günü de yayına başladı. Bir yıl sonra da Ankara'da Cebeci'de Ankara Radyosu stüdyosu çalıştı. 1936'da Türkiye'de dokuz bini aşkın radyo abonesi vardı. Ortalama hesapla, yüz bine yakın dinleyici.. Bugün ise radyoyu otuz, hatta kırk milyonun dinlediği düşünülürse... Atatürk, o yıl (1936'da) Büyük Millet Meclisi'nin açılışında verdiği nutuktaş bu konuya da eğilmiş ve şöyle demişti: "Ulusal kültür için pek lüzumlu olduğu gibi, uluslararası ilgilerimiz bakımından da yüksek değeri olan radyo işine önem vermeliyiz."

Radyoculuğumuz sonra hızla gelişti. 1938'de Ankara, 1949'da İstanbul, 1950'de de İzmir Radyoları modern araç ve gereçlerle muntazam yayına başladılar. 1961'den itibaren il radyoları da kuruldu. İstanbul, İzmir, Ankara il radyolarını Adana, Antalya, Gaziantep, Kars ve Van il radyoları izledi. Bugün ise, Türkiye Radyoları TRT-1, TRT-2, TRT-3 diye üç ana dalda yurdun her yanına yayınını ulaştırdığı gibi, yurt dışı için kurduğu özel servisler ve özel yayınlarla dünyanın birçok yerine de sesini duyurabiliyor.

"Radyomuz kaç yaşında?" diye soran okurumuzla birlikte, tüm okurlarımızı bu konuda aydınlattığımı umarım. Haftaya buluşuncaya kadar, esen kalın.

DÜNYA ÇOCUKLARINA

Abdi İpekçi'nin anısına

Dünya sizin olsun çocuklar
Alın bu dünyayı
Bir güzel düşünün üzerinde
Topaç mı yaparsınız
At mı araba mı?

Topaç da olsa
At da araba da
Sizin olsun bu dünya.

Biz dünyayı eskittik
Siz yeni bir dünya yapın
Düşmanlıktan açlıktan uzak
Kendi dünyanızı yaratın.

Renklerle duygularla
Denizlerle karalarla
İnsanlığı kucaklayın
Biz suçluysak bizi bağışlayın.

MÜCAP OFLUOGLU

Köy odasında bir sessizlik oldu. Sonra başlarını salladılar: Kabul..

O gece kimse, bu konuşmayı okul öğrencilerinin de dinleyeceğini düşünmedi.

Sabahleyin okula gelen öğretmenler bir olağanüstülük olduğunu anladılar. Dört ve beşinci sınıf öğrencilerinden hiçbiri yoktu. Öğretmen Orhan Taş, Okul müdürü İlhan Arı bu işe bir anlam veremediler. Köyün içine çıktılar ne olup bittiğini anlamak için.. Köyde eli iş tutan erkek kalmamıştı. Gerçi iş zamanıydı ama, yine de işe gitmeyen birkaç kişi daima bulunurdu. Daha da meraklandılar. Konuşacak bir adam aradılar. Ortalıkta kadın da görünmüyordu. Kore Gazisi Satılmış dama çıkmıştı. Elinde dürbünü vardı. "Gelin hocalar gelin.. Şenliğe bakın hele."

Tüyleri diken diken oldu İlhan Arı öğretmenin. Satılmış "şenlik" diyordu ama, sesinde bir facia kokusu vardı Dama dayalı iğreti merdivenden ivedi ivedi çıktılar. Dürbünü öğretmene verdi Satılmış. Gösterdiği yere baktı. Belki yüz kişi.. Tesbih taneleri gibi Gökçeli Dağının dik patikalarından koruluğa doğru gidiyorlardı. Tek sıra.. Elliden çok da eşek vardı. "Sanırsın ki Kunuri Dağlarında düşmanı tepelemeye gidiyorlar," dedi Satılmış. Yedi yıldır tek bacakla, elinde dürbün gezer, dolaşırdı. Sakatlığına karşın çevikti, dama da çıkar, ağaca da..

Öğretmenler anladılar. Akşam çağrılan tellâlın da niye köylülerin toplanmak istediğini de.. Demek bunun içindi. Yarbaşı köylülerine yâr etmiyeceklerdi meşeleri.. Ne demekti Kuyulu köyünün sınırları içindeki meşelerin, ardıçların kesilmesi..

"Sen okulda kal Orhancığım. Ben çıkıp bakayım dağa. Neler oluyor. Dağın arkasına dolandılar mı senin dürbün de işe yaramaz Satılmış. Ben gidiyorum."

İyi ama dört ve beşinci sınıf öğrencileri de mi dağa odun kesmeye gitmişlerdi? Dürbünde görebildiği kadarıyla onlar yoktu. Neler oluyordu? Bir acaiplik vardı ama ne?

Kafasında binbir türlü düşünce kuru dereler aştı, dik yarları tırmandı. Dikenlerle dalaştı, çalılar ellerini kanattı. Sık nefes almaktan göğsü yanıyordu. Susamıştı. Ama içecek damla su yoktu. Dinlemeye bile vakit yoktu. Yürüdü, koştu.. Kulağına sesler, bağırışmamalar geldiğinde yorgunluktan bitkindi. Taşların arasındaki gedikten bakınca dondu kaldı.. Her bir ağacın dibinde dördüncü, beşinci sınıf öğrencileri.. Yavrusunu düşmana kaptırmamak için kol-kanat geren ana gibi havaya kalkan emmilerinin, babalarının baltalarına karşı duruyorlardı.. Gözlerinden yaşlar boşandı. Çocuk gibi ağladı. Bir gayretle aşağı doğru koştu. O sırada İbrahim ağa kızgın, bağırıyordu. "Çocuk aklınızla bizi mi durduracaksınız lan, çekilin şöyle de işimize.." Abuzerin kırcımış sesi, tiz, çın çın öttü..

"Bizi kesin önce, sonra bu ağaçları kesersiniz."

Düşmanı Antebe sokmamak için direnen Şahan sanki.. Veli bağırıyordu öteden.

"Ha bi ağaç kesmişsiniz ha oğlunuzu kesmişsiniz, farkı mı var?"

Kurul üyesi Abdurrahman ağa baktı olmayacak, sesini tatlılaştırdı, yumuşattı. "Kışın siz de sobanızda yakarsınız çağalar. Sınıfınızda üşümezsiniz." "Her evden bir tezek götürürüz, gine ısınırız biz. Kimi aldatıyorsunuz." Ökkeş kararlıydı.

"Kestirmiyeceğiz ağaçları.. Keçi de sokturmayacağız bundan böyle.. Ağaçları kese kese tarlaları verimsiz eden sizlersiniz."

Öğretmen İlhan Arının yorgun bitkin geldiğini gördüler.. Köylüler suçlandı. Öğrenciler öğretmenlerine baktılar. Gururla, inanmış baktılar. Ağladığını saklamadı. Öğrencilerin de gözleri nemlendi. Köylüler geriye dönüyorlardı.

edebiyat sevgisi

SELİM İLERİ

YAZIYLA BİRLİKTE

EDEBİYAT Sevgisi'nin bir metninde, "Modern şiir, her şeyden 'yazılı bir sanattır,' " diyordum. "Şair, günlük konuşma dilinden ne denli yararlanırsa yararlansın, şiirinde özel bir yapı kurar." Yalnız şiir ve şair için geçerli değil bu söylediklerim. Öykü de, roman da, eleştiri de modern çağlarda "yazılı birer sanat" niteliğine kavuşmuştur. Peki, şöyle bir bilgi dağarcığımızı yoklayarak, yazı'nın serüvenini anımsayalım mı? Yazı nedir? Nasıl gelişmiştir? Edebiyata katkısı ne olmuştur? Daha birçok soru gelebilir böyle aklımıza.

İnsanoğlu önce konuşmayı, sonra da yazıyı buldu. Yazı, insanoğlunun konuşma dışında düşünce, duygu ve isteklerini dilegetirebilmek için baş vurduğu birtakım imlerden (işaretlerden) ve im dizgelerinden oluşan bir iletişim aracıdır. Yazının bulunmasıyla birlikte, tarih çağlarının da başladığı kabullenegelmiştir. Çünkü yazı bilimin, tekniğin gelişimine de katkıda bulunmuş; insan yaşamasını uygarlıkla donatmıştır.

EPEY eskiye dayanıyor, insanoğlunun yazıyı gereksinmesi. Taa Yontma Taş Çağı'nda insanlar yasalarını, törelerini, yaptıkları işleri konuşmanın geçiciliğinden, unutulmasından korumak için yazıyı gereksindiler. Yine bu insanlar, uzaklardaki tanışlarıyla haberleşmek istiyorlardı ve bu isteğin konuşma aracılığıyla gerçekleşemeyeceğini ayrımsıyorlardı. İşte ilk yazı da, Yontma Taş Çağı'ndan başlayarak, resmin olanaklarıyla bulundu. İlkel resimlerden oluşmuştu ilk yazı. Eski Mısır'ın hiyeroglif yazısında, öküz sözcüğü öküz resmiyle imleniyordu sözgelimi. Bu, betimlemeye dayanan, gerçekçi bir anlayışla çizilmiş bir öküz resmi değildi elbet. Öyle birkaç çizgiden, göz yerine oturtulmuş bir noktadan oluşuyordu. Sumerler, Asurlular, Çinliler de resim-yazıyı kullananlar arasındaydı. İsa'nın doğumundan üç bin yıl öncesine dayanıyor resim-yazının geçmişi. "Kazmak yoluyla oluşturulmuş kutsal yazı" anlamına gelen hiyeroglif sözcüğü, içerdiği kutsallık kavramını yüzyıllar boyunca korudu. İnsanlar önce taşlara, tahtalara kazıdılar başarılarını, sevinçlerini, yasa ve törelerini. Sonra da papirüslere. Sonraları şekiller, imler yalınlaştırıldı, Hititler ve Persler çivi yazısını kullandılar.

AMA bütün bu ilk yazılarda, harf ve abece (alfabe) meydana getirilememişti. Öte yandan şekle dayanan resim-yazı hem zaman yitirilmesine yol açıyor, hem de okumada güçlükler çıkartıyordu. Tecimsel işlemlerin daha seçik ve kolay yapılabilmesi zorunluluğu, tecimdeki gelişkinlikleriyle tanıdığımız Fenikelileri alfabeyi bulmaya yöneltti. Fenikelilerin abecesi çeşitli sessizlerden oluşan yirmi iki harflik bir alfabeydi.

Böylelikle sözcüğün her sesini değişik bir imle yansıtan abece gelişti. Abece, Fenikelilerden İyonya'ya, Yunanistan'a zaman içinde de Roma'ya uzandı, gelişti, serpildi, bugün kullandığımız Latin abecesi niteliğini kazandı.

Kısaca böyle yazı'nın tarihi. Yazıyla birlikte sözlü edebiyat geleneği eski yaygınlığını yitirdi. Ozanın, sanatçının sözle yetinmesine gerek kalmamıştı artık. Ozanın söylediklerini ezberleyen anlatıcılar da aradan çekilecekti zamanla. Şimdi yazıya geçiriliyordu yazınsal metin. Bu yoldan da kalıcılık kazanıyordu; anlatıcıların değiştirimlerine uğramıyor, sanatçının ifade ettiği gibi korunabiliyordu. Derken basım olanağı doğdu ve yazınsal metin çoğaltılabildi.

ŞİMDİ, sözü, değerli yazarımız Cevat Çapan'a bırakalım. Cevat Çapan, yazı'nın edebiyata nasıl katkıda bulunduğunu şöyle açıklıyor:

"Hangi ulusal edebiyatın köklerine bakarsak bakalım, önce koşuk dilinin geliştiğini, düzyazının ise ancak yüzyıllarca sonra edebi bir nitelik kazandığını görürüz. Bu gecikmeyi sözlü ve yazılı edebiyat gelenekleri arasındaki ayrımla açıklayabiliriz. Edebiyatın sürekliliği ve yaygınlığı yazı'nın bulunmasına ve kullanışlı bir düzeye erişmesine kadar insan belleğine dayanıyordu. İnsanların belli ölçü ve kalıpları kullanan koşuk dilindeki edebiyat örneklerini ezberlemeleri ve hatırlamaları da, düzenli kalıplara uymayan, sadece gündelik konuşmanın mantık düzenini koruyan düzyazı dilini ezberlemelerinden çok daha kolaydı. Konuşma dilinin, dolayısıyla da düzyazının süreklilik kazanması bu yüzden ancak on beşinci yüzyılda basımevlerinin ortaya çıkmasıyla kesinleşmiştir."

BİR SORU BİR YANIT

İstanbul'dan on dört yaşındaki arkadaşımız Sayın Çetin Altan şöyle yazıyor: "Ülke gerçeklerinden söz etmek, onları aktarmak için illâ 'köy' türü roman ya da öykü mü yazmalı? Kimlerin, nereden, nasıl türettiklerini bilemediğim, dilimize bir türlü oturmayan sözcükleri öz Türkçe'dir diye zoraki kullanalım mı?"

Uzun bir mektup Çetin Altan'ınki. Yerimizin darlığı nedeniyle, sorularını aktarmakla yetindim. Ülke gerçekliklerinden söz açmak için ille de köyü, köylüyü anlatmak gerekmiyor tabii. Ama köyün ve köylünün sorunlarını dile getiren yapıtları, yazınsal değerleri açısından saygın bulabiliyorsak; bu soy roman ve öyküleri niçin benimsemeyelim. Köy, köylü, köylülük de ülkemizin başlıca sorunları arasında değil mi? Öz Türkçe'ye gelince, herkes özgürdür sözcük seçiminde. Sevgili kardeşimiz de, bakın "sözcük" demiş. (Mektubunda daha pek çok öz Türkçe sözcük de var.) Bir dil, eski sözcükleri bilerek ve yeni sözcükler ekleyerek zenginleşir. Yeni sözcüklerinse, o dilin kökeninden türetilmesi kadar doğal bir şey olamaz...

VEDAT NEDİM TÖR

Bu yılın Ağustos ayında 83 yaşını tamamlayacak olan Tör, Türkiye'deki çocuk yazınına büyük hizmetler etmiş bir sanat ve kültür adamımızdır. Aşağıda da okuyacağınız gibi, çocuk yazınının ötesinde, bir çok yetenekli çocuğun da bugünkü ünlerine kavuşmasına yardımcı olmuştur. Vedat Nedim Tör'ü tanıyalım!..

ÇOCUKDAN söz ederken, herşeyin başının sevgiden geldiğini söylemekle başlayayım. Sevgi, güzeli, doğruyu, iyiyi aramanın bir yoludur. Bunun da ancak güzel sanatlar, yani müzik, tiyatro, bale, edebiyat vb. le sağlanacağı kanısındayım.

Korkarım artık zamanımızda bu güzellik duygusuna pek yer yok. Sinemalar, yazılı basın, dergiler, televizyonlar, hepsi hepsi vurdulu kırdılı bir yeni türün aracılığını yapıyorlar. İnsanları hoyratlaştırma, hayvanlaştırma, insanlıktan çıkarma işlevi yapıyorlar. Bu yüzden çocuklarımız gerçek güzeli tanıyamıyorlar, onu koruma içgüdüsüne varamıyor bir türlü. Temizi de, güzeli arayan insan tanır. Onu da tanımıyor. Toplumların bugün karşı karşıya bulundukları çıkmaz bu bence.

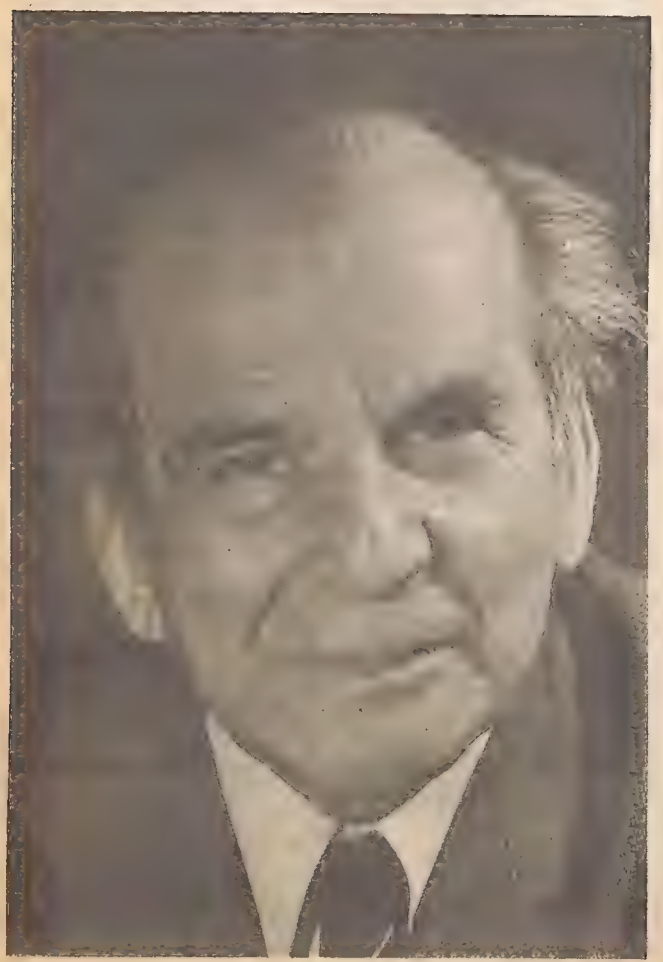

Fotoğraf: Ara Güler

Doğan Kardeş dergisinden söz edeyim öyle mi? Peki... Yapı ve Kredi Bankasının kurucusu Kâzım Taşkent'in oğlu Doğan, İsviçrede bir dağ kayması sonucunda hayatını kaybetmişti. Anısını, onun adını taşıyan kaliteli bir çocuk dergisi ve çocuk kitapları yayınlamak yoluyla yaşatmak istedim. Şimdilerde, çocuk ve gençlik yayın piyasasını dolduran vurucu, kırıcı, suratları maskeli, elleri tabancalı, kamalı, kamçılı kahramanların çubuk resimlerle dolu saldırganlık ve vahşet dergileri o zaman pek yoktu. Ama, çocuklara okuma zevkini, okuma alışkanlığını aşılayacak, onların yaratıcı gücünü harekete geçirecek, zevklerini yükseltecek, kafa ve ruhlarını besleyecek kaliteli bir çocuk dergisine de büyük gereksinim vardı. Böylece, Türk masal ve öykülerinin babası Eflâtun Cem Güney, değerli çevirmen Nihal Yalaz'a Taluy, espri ve çizgi ustası Cemal Nadir, şair, sanat dostu Şükrü Enis Regü ile birlikte "Doğan Kardeş" adlı çocuk dergisini ve çocuklarda kitaba karşı saygı ve sevgi uyandıracak iyi kâğıtlı, temiz baskılı, bir çoğu da ciltli "Hediyelik" çocuk kitaplarını yayınlamaya başladık.

Çocukların yaratıcı güçlerini harekete geçirmek amacıyla çeşitli yarışmalar ve sanat gösterileri düzenledik. Bugün her biri ayrı birüne kavuşan, uluslararası yarışmalarda ödüller kazanan yakından tanıdığınız bir çok karikatürcü, müzikçi ressam vb. hep Doğan Kardeş çocuklarıdır.

Adlarını sayayım: Ferruh Doğan, Altan Erbulak, Mıstık, Güngör Kabakçıoğlu, İbrahim Ersaraç ilk karikatürlerini Doğan Kardeş'te yayınlamışlardır. Selma Emiroğlu, kardeşi Yalçın Emiroğlu kapak resimleriyle Doğan Kardeş'e hizmet etmişlerdir.

Bir zamanların Kültür Bakanı Talât Sait Halman ilk şiirini bir ortaokul öğrencisi iken bu dergide yayınlamıştır.

Şimdi yıkılmış bulunan Tepebaşı Komedi Tiyatrosunda düzenlediğimiz Doğan Kardeş Sanat Müsamerelerinde ilk konserlerini veren İdil Biret, Suna Kan, Ayşegül Sarıca, Verda Erman, Hülya Saydam, Gülay Uğurata, Gülseren Sadak bugün birer dünya şöhreti olmuşlardır.

Evet, "Harika Çocuklar Kanunu"nun çıkarılmasında katkım olduğunu kabul ediyorum. İdil Biret'i dinlediğim zaman bir mucize karşısındaymış gibi şaşırmıştım. O zamanın Başbakanı Hasan Saka'ya durumu anlattım, O da bu harika çocuğu duymuştu. "Harika Çocuklar Kanunu' nu çıkarttı. İdil Biret'le Suna Kan bu kanun sayesinde anneleri ve babalarıyla Paris'e gönderilen ilk harika çocuklarımızdır. "İdil Kanunu" diye anılan bu kanun sonra "İstidatlı Çocuklar Kanunu" olarak değiştirildi ve onun sayesinde bugün birçok yetenekli çocuğumuz Avrupa'da müzik, resim öğrenimi yapmaktalar.

Çocuklar için ne yapılsa azdır. Onlara güzeli, doğruyu, iyiyi, temizi öğretmek, tanımalarını, bulmalarını sağlamak herkesin görevidir."

Ayşegül Sarıca

Suna Kan

İdil Biret

OLİMPİYATLAR

HALİT KIVANÇ anlatıyor

BAHTSIZ ŞAMPİYON

Bir değil, iki değil, oniki, yirmiiki, otuziki de değil.. Kırk iki kilometredir maraton yarışı.. Fazlası var, eksiği yok. Tamamı tamamına 42 bin metre 195 metre.. Şimdi düşünün bakalım: 0 42 bin metreyi koşuyorsunuz. Hatta 42 bin 185 metreyi tamamlıyorsunuz. Üstelik en öndesiniz. On metre daha koştunuz mu, altın madalya sizin.. İyi ama 42.185 metre koştuğunuz anda ayaklarınız duruyor sanki.. Koşmak şöyle, yürüyemiyorsunuz bile.. Ha yıkıldı, ha yıkılacaksınız... İşte bütün bu anlattıklarım, İtalyan atleti Pietri Dorando'nun başına geldi 1908 Olimpiyatlarında.. Öylesine güzel götürmüştü ki yarışı.. İpi göğüslemesine sadece on metre kalmıştı. Fakat gidemiyordu artık. Pist görevlisi ile yarış doktoru koştular. Acıdılar. Kendisine hafifçe destek oldular. Son on metreyi bitirmesine yardım ettiler. Ne var ki bu destek, Olimpiyat ruhuna aykırıydı. Zedelerdi onu.. Hakemler, Dorando'yu kutladılar ama aynı zamanda diskalifiye edildiğini (yarışma dışı bırakıldığını) de açıkladılar. Olayı izleyenler çok duygulanmıştı. Hatta Kraliçe Aleksandra, sporcuyu kutlamak, gösterdiği çabadan ötürü teselli etmek amacıyla kendisine özel bir kupa verdi.

STOCKHOLM'DE BİZ DE VARDIK

1912 Olimpiyatları'nda iki atletimiz de yer aldı. Selim Sırrı Tarcan'ın başkanlığında Stockholm'a giden atletlerimizden Mıgır Mığırdıyan diskte 34., güllede 19. olmuştu. Öteki atletimiz Vahram Papazyan ise 1500 metre koşusunda düşerek dereceye girememişti. Bu Olimpiyatların bir ilginç yanı da, ilk kez 5 kıtanın temsilcilerinin bir araya gelmiş olmasıydı. Ayrıca oyunları 2 kral, 7 prens, 4 prenses ve 3 başbakan izlemişti. Olimpiyatlara görevle gelen basın mensuplarının sayısı da 300'ü aşkındı. Yarışmaların yıldızı, "Uçan Finli" diye alkışlanan, 5 bin ve 10 bin metre koşularının şampiyonu, Finlandiyalı Kolehmainen'di.

1912'DE İSVEÇ'TE

1912 Olimpiyatları için aday iki şehir vardı: Berlin ve Stockholm.. 1909'da Berlin'de yapılan CIO (Uluslararası Olimpiyat Komitesi) toplantısında, İsveç Kralı Beşinci Gustav'ın mesajı okununca, sorun kendiliğinden çözümlendi. İsveç Kralı, küçük ülkesinin dünyanın bu en büyük spor gösterisini düzenleme arzusunu duygusal deyimlerle dile getirmişti. Almanlar adaylıklarını geri aldılar. 1912 Olimpiyatları'nı İsveç düzenledi. Hem de çok güzel organize etti.

28 Ülkeden 2500'ü aşkın sporcunun katıldığı yarışmalarda, 50'nin üstünde de bayan sporcu vardı. İşte Olimpiyatlarda ilk kez düzenlenen 4 X 100 serbest bayrak yarışında altın madamla kazanan İngiliz bayan yüzme takımı, 1912 yılının mayo modasıyla...

ÖLÜRKEN «MADALYALARIM» DİYE AĞLAMIŞTI

1912 Olimpiyatları'nın en talihsiz sporcusu, Amerikalı Jim Thorpe idi. Bir kızılderili olan Thorpe, dekatlonda ve pentatlonda tüm rakiplerini alt etmiş, altın madalyaya ulaşmıştı. Ne var ki Komite, Jim Thorpe'un bir beyzbol maçında oynamak için para aldığını öğrenmişti. Çok, çok az bir paraydı bu. Fakat Olimpiyatların amatörlük ruhuna aykırıydı. Böylece Thorpe hem unvanını, hem madalyalarını yitirmişti. Burada altın madalya için çırpınır, başarıdan başarıya koşarken gördüğümüz Jim Thorpe ölürken son nefesinde "Ah madalyalarım" diye ağlayacaktı. Aradan yıllar geçtikten sonra Jim Thorpe affedilecek, madalyaları onun olacaktı. Ama onun bu aftan da, madalyalardan da haberi olmayacaktı.

PITIRCIK'IN SERÜVENLERİ

Yazan: GOSCINNY Türkçesi: VİVET KANETTİ Resimler: SEMPE

ANNEANNNEM GELDİ

ÇOK mutluyum, anneannem birkaç günlüğüne bize geldi. Ben anneannemi çok severim, o da bana sürekli armağanlar getirir.

Babam, bu öğleden sonra işinden erken çıkıp tren istasyonuna anneannemi almaya gidecekti, ama anneannem tek başına taksiyle geldi.

— Anne! diye bağırdı annem. Seni bu kadar erken beklemiyorduk.

— Evet, 15.47 treni yerine 16.13 trenine bindim, ondan. Bunu söylemek için bir telefon jetonu harcamaya değmez, diyedüşündüm. Ah, ne de büyümüşsün tavşanım! Koca adam olmuşsun! Gel bir öpücük ver bana bakayım... Sana sürprizlerim var, ama hepsi bavulumun içinde.. Bavulu emanete bıraktım.. Kocan nerede?

— İstasyona seni almaya gitti zavallı, diye yanıtladı annem.

Anneannem bu işe çok güldü; babam geldiğinde hâlâ gülüyordu.

— Hey, anneanne! Anneanne! Armağanlar nerede? diye bağırdım.

— Pıtırcık! Susar mısın lütfen? Utanmıyor musun? dedi annem.

— Tatlım, çok haklı, dedi anneannem. Ama istasyona kimse gelmediği için bavulu emanete bırakmayı yeğledim. Doğrusu çok ağırdı... Damat acaba sen gidip onu alamaz mısın...

Babam anneanneme baktı, hiç bir şey söylemeden dışarı çıktı. Döndüğünde biraz yorgun görünüyordu. Anneannemin bavulu çok büyük ve çok ağırdı çünkü, babam onu iki eliyle taşımak zorundaydı.

— Ne var bunun içinde? Demir mi? diye sordu babam.

Babam yanılmıştı, anneannemin bavulunun içinde demir değil benim için bir Bozyap oyunu bir Amiral Battı bu üçüncü Amiral Battı'm, kırmızı bir top, bir küçük otomobil, bir itfaiye arabası, bir de mızıkalı topaç vardı.

— Çok şımartıyorsun, dedi annem.

— Çok mu şımartıyorum? Pıtırcığımı mı? Sevgili tavşanımı mı? Birtanemi mi? Ne münasebet! Gel bana bir öpücük ver bakayım...

Öpücükten sonra, anneannem nerede yatacağını sordu, çünkü eşyalarını yerleştirmek istiyordu biraz.

— Pıtırcık'ın yatağı çok ufak, dedi annem. Tabii salondaki divan var ama benimle yatsan belki daha iyi olur.

— Yok canım. Salondaki divanda rahat ederim. Artık siyatik ağrılarım bütünüyle kesildi, dedi anneannem.

— Hayır, hayır, hayır, dedi annem. Divanda yatmana izin veremeyiz. Öyle değil mi sevgilim? dedi annem.

— Öyle dedi babam, anneme bakarak.

Babam anneannemin bavulunu yukarı taşıdı, anneannem eşyalarını yerleştirirken o da salona geldi, her zamanki gibi gazetesini alıp koltuğuna oturdu. Ben topaçla oynadım, çok girgir değildi, çünkü topaç, bebek oyuncağıdır.

— Gidip biraz ötede oynasan? dedi babam.

Anneannem geldi, bir iskemleye oturdu, topacın hoşuna gidip gitmediğini, onunla oynamasını bilip bilmediğimi sordu. Ben anneanneme bildiğimi gösterdim, anneannem çok şaşırıp, çok memnun oldu ve kendisine bir öpücük vermemi söyledi. Sonra babamdan gazetesini istedi, çünkü trene binmeden önce gazete alacak zamanı olmamıştı. Babam kalktı, gazeteyi anneanneme verdi, anneannem babamın koltuğuna oturdu, lamba orayı daha iyi aydınlatır çünkü.

— Sofraya! diye bağırdı annem.

Yemeğe oturduk, müthişti! Annem mayonezli balık yapmıştı (mayoneze bayılırım), sonra bezelyeli tavuk, sonra peynir, sonra pasta, sonra meyve yedik, anneannem her şeyden iki tabak yememe izin verdi, hatta iki parça pastayı bitirdiğimde kendi pastasından da lokma verdi.

— Midesi bozulacak, dedi babam.

— Bir kereye mahsus. Hiç bir şey olmaz, dedi anneannem.

Sonra anneannem, yolculuğun kendisine çok yorduğunu, erkenden yatmak istediğini söyledi. Herkesi şapur

şupur öptü, sonra babam da, çok yorgun olduğunu, ertesi sabah erkenden işe gitmek zorunda olduğunu, çünkü dün anneannemi istasyondan almak için işten erken çıktığını söyledi. Herkes yatmaya gitti.

Ben gece çok hastalandım, beni yoklamaya ilk gelen babam oldu. Anneannem de uyandı, o da çok meraklanmıştı, bunun doğal olmadığını belki bir doktor çağırmak gerektiğini söyledi.

Bu sabah beni annem uyandırdı. Sonra babam girdi odaya.

— Annene biraz acele etmesini söyleyemez misin? dedi babam. Bir saattir tuvalette. Ne yaptığını merak ediyorum doğrusu.

— Yıkanıyor. Banyo yapmak onun da hakkı, öyle değil mi? dedi annem.

— Benim acelem var,! diye bağırdı babam. O hiç bir yere gitmiyor. Ben işe gitmeliyim. Geç kalıyorum!

— Sus! dedi annem. Duyacak!

— Duysun! diye bağırdı babam. Zaten bütün gece divanın üstünde kemiklerim sızladı.

— Çocuğun önünde böyle konuşma! dedi annem kıpkırmızı bir yüzle. Kadıncağız geldiğinden beri ona karşı kaba davranıyorsun, görmedin mi sandın? Benim ailem geldi mi hep böyle olur zaten. Ama seninkiler...

— Tamam, tamam, dedi babam. Benimkileri rahat bırak. Annene söyle, traş bıçağımla sabunu versin. Gidip mutfakta traş olacağım.

Babam mutfaktan çıktığında, biz kahvaltı sofrasına oturmuştuk bile.

— Çabuk ol Pıtırcık, dedi babam. Sen de geç kalacaksın.

— Nasıl? Geçirdiği o kötü geceden sonra okula mı yollayacaksın çocuğu? Suratına bir bakın. Beti benzi solmuş cancağızımın. Yorgun hissediyorsun kendini, öyle değil mi tavşanım? dedi anneannem.

— Evet, evet dedim.

— Gördünüz mü? dedi anneannem. Bence bir doktor çağırmak gerekir.

— Hayır,hayır, dedi o sırada salona giren annem. Pıtırcık okula gidecek.

Ben işte o zaman ağlamaya başladım, çok yorgun ve çok solgun olduğumu söyledim, annem beni azarladı, anneannem kendisini ilgilendirmeyen şeylere karışmak istemediğini, ama bir gün okula gitmezsem kıyametin kopacağını, torunu görme fırsatının hergün eline geçmediğini söyledi, annem de peki peki, ama hiç memnun olmadığını belirtti, anneannem de kendisine bir öpücük vermemi istedi.

— Ben gidiyorum, dedi babam. Akşam çok geç dönmemeye çalışırım.

— Sakın eski alışkanlıklarını bozmayın. Burada değilmişim gibi davranın, dedi anneannem.

günaydın

tomris uyar

YALANCI KAHRAMANLAR

BAHÇEDE iki çocuk kavga ediyorlar. İkisinin de üstleri başları çamur içinde. Kaç gündür dinmeyen yağmuru yiyen toprak çizmelerine, pantolon paçalarına yapışmış. Bunlara bir de tekme izlerini katalım. Neyse ki kavga uzun sürdüğünden tavsadı biraz. Eski hızı kalmadı, sonra araya girenler oldu öbür çocuklardan.

Kavga edenlerden biri (aslına bakılırsa, tek başına kavga ediyor o), yedi-sekiz yaşlarında sıska bir oğlan. Öfkeden tirtir titriyor, kızarık gözlerini kırpıştırıyor. Arkadaşları bıraksalar, hemen karşısındakinin üstüne atılacak.

Oysa karşısındaki, onu rahatça altedecek güçte bir ağabey. On dört yaşında, iri yarı bir çocuk. Önceleri küçüğün ettiği küfürlere, savurduğu tekmelere iyice içerleyip kızmıştı ama kendinden küçük birini dövmenin yakışık almayacağını bildiğinden vazgeçti, onun bütün sert çıkışlarını hoşgörüyle karşılıyor şimdi.

— Yeter yahu! diyor, tamam! Bırak artık! Sen haklısın küçük abi!

Ama bizimki bunları duymuyor bile, gözü dönmüş bir kere. Gülünç düştüğünü bile kavrayamıyor. Herkes gülmeye başladı artık.

Hergün bir çıkaran bir çocuk bu. Huysuz, mızıkçı. Kendisinin başı çekmediği oyunları ne yapıp yapıp bozuyor. Koşanlara çaktırmadan çelme takıyor, düşenlerle alay ediyor. Misket ve gazoz kapağı alışverişlerinde hile yapıyor.

Neden acaba? diye düşünüyorum.

Yoksul bir aileden geldiği için olanakları daha elverişli mahalle arkadaşlarına için için diş mi biliyor? Öyleyse, umut var. Büyüdüğünde, kişiliğini çevresine kabul ettirmenin daha akıllıca yollarını bulabilir.

Ama ya evdekilerden ya da arkadaşlarından "cesur" sıfatını kazanmak için yapıyorsa bunları? Bilirsiniz, cesaret, "aslanlık", "erkeklik", çoğu kere böyle saldırganlıkla, çığırtkanlıkla karıştırılır. Kavgaya bulaşmak istemeyenlere "korkak" gözüyle bakılır. Gelgelelim ortaya gerçekten "cesaret" isteyen bir durum çıktığında, bakarsınız bizim yalancı kahramanlar toz olmuşlar, kendi kurdukları oyunların dışına taşan bir gerçekle yüzleşmeyi göze alamamışlar. Bu çocuğu öyle bir durumda gözlerimin önüne getiriyorum. İçim kararıyor.

mehmet'in belediye dosyası

atila alpöge • devrim alpöge

NİÇİN BELEDİYE?

GEÇEN sayılarda Belediye'nin görevlerini konuştuk. "İyi ama", diyebilirsiniz, "Niye ille de Belediye?" Doğru! Niye bu görevleri Belediye yapsın? Devletin bunca müdürlüğü var, bakanlığı var... Onlar yapsın bu görevleri!

Gözümüzün önüne şöyle bir sahne getirelim. Mahallenizin muhtarı size geliyor ve şunları diyor:

— Ben mahalledeki yaşantıyı bir düzene sokmaya karar verdim. Artık bundan böyle, çocuklar akşam saat 8'de yatağa girecek. Apartman kapıları 9'da kitlenecek. Apartman merdivenlerinde karışıklık çıkmasın diye inişler soldan, çıkışlar sağ taraftan.. Gece saat 12'de de bütün elektrikler sönecek.

3 sokak ötede oturan muhtar bunları söylese, ne yaparsınız?

— Başüstüne Muhtar Bey. Su işini unuttunuz. Apartmana saat kaçta su vermeye başlayalım?

Böyle mi dersiniz? Yoksa "Deli mi ne? Haydi bakalım yallah! İşinin başına!" mı dersiniz? Apartmanın kendi işlerini orada oturanlar kendi aralarında daha iyi çözümlerler, değil mi? Muhtarın sizin evinize burnunu sokmasına gerek yok.

Nasıl ki, muhtarın işi gücü başka, devletin müdürlüklerinin ve Bakanlıkların işleri de başka. Onlar Türkiye düzeyinde genel işlerle uğraşmalı. Sizin mahallenin çamurundan, çöpünden onlara ne? Devlet, yani Ankara'daki merkez yönetimi kalkıp sizin kentinize gelse, "Çöpünüzü de biz kaldıracağız, otobüsünüzü de biz işleteceğiz" dese gülünç olmaz mı? Muhtara dediğiniz gibi "Haydi bakalım, yallah!" demez misiniz? Türkiye'nin genel işleri başka; sizin kentinizin yerel gereksinimleri başka. Ne demek yerel? Belki bir yöre ile ya da yerle ilgili olan şeyler demek.

Yerel gereksinimi kim daha iyi bilir? Ankara'daki müdürler mi, yoksa siz kendiniz mi?

Sorunun yanıtı açık ve ortada. Tabii ki siz kendiniz bilirsiniz.

İşte Belediye bu amaçla kurulmuş. Bir kentin yerel gereksinimlerini saptasın, yerel işleri yürütsün diye. Sizin, benim, onun, kent halkının günlük işleri Ankara'daki müdürlere kalmasın diye.

İşler Ankara'daki müdürlere kalsa ne olur? Tam anlamıyla çorba olur. O müdürün buradaki memuruna gitseniz, derdinizi anlatsanız, "Bana ne? Ben Ankara'daki müdürüme sorarım" demez mi? Size hesap bile vermez. Belki sizi kovalar. Çünkü onu görevlendiren Ankara'daki müdürü.

Ama Belediye öyle değil. Siz Ankara'daki müdürü seçmediniz ama, Belediye'yi yönetenleri seçtiniz. Onlardan hesap sorabilirsiniz.

İşin başında halkın seçtiği Belediye Başkanı var. Halktan gelen sese onun kulağı hep açıktır. Hele açık olmasın! Bir sonraki seçimde Başkanlığı yitirir gider.

Bir de Belediye Meclisi var. Orada hep halkın seçtiği kişiler görevli. Mahallenizden biri, semtinizden bir tanıdık... Bunlar meclisi oluşturuyor ve sizin dertlerinizi, dileklerinizi Belediye'ye ulaştırıyor. Başkanı denetliyor ve onu yönlendiriyor. Yaptıkları çalışmalar için size hesap da veriyor. Belediye'yi halka yakın kılan işte bu özellik.

MEHMET ANLATIYOR

Elektrik pat diye kesiliverdi. Alışılmış kesintinin dışında.. Ben ders çalışamaz oldum. Ertesi günkü yoklamaya mum ışığı altında hazırlanmaya çalıştım. Arkasından sular da kesiliverdi. Bekledik, bekledik. Ne elektrik var, ne de su var. Oraya, buraya sorduk, kimsenin haberi yok. Ne olduğunu da bilmiyorlar, ne zaman geleceğini de... Babam sinirlendi, bana "koş Belediye Başkanı olacak şu Amca'na" dedi. Evden dışarı çıktım ki ne göreyim? Bizim kapının önünde Belediye işçileri kocaman bir çukur açmışlar. Oysa ertesi sabah bize kömür gelecekti. Belediye sanki bizle alay ediyor, bizi peşpeşe zor durumlarda bırakıyordu. O hırsla Amca'ma koştum.

TAHSİN AMCA İLE MEHMET TARTIŞIYOR

Mehmet — Burası senin çiftliğin mi?

Tahsin — Ne diyorsun sen?

Mehmet — Elektriği söndür, yak. Suyu canın istediği zaman kes. Aklına esince çukur kaz. Halk da şaşırsın, kalsın. Biz senin çiftliğindeki hayvanlar mıyız? Sürü gibi iteleyip kakalıyorsun.

Tahsin — Ne yapalım? Gerekiyor da yapılıyor. Elektriği inadına kesmiyoruz ya!

Mehmet — İnsan bir haber verir. Bilgilendirir.

TAHSİN AMCA ANLATIYOR

Mehmet'in haklı olduğu bir nokta vardı. Elektrik bazan kendiliğinden gidiyordu; ona bir çare yoktu. Ama çukur kazmak gibi şeyleri önceden haber verebilirdik. Elektriğin niye kesildiğini, suların ne zaman geleceğini halka duyurabilirdik. Habersiz kalmak, bilgi alamamak halkı çok üzüyordu. Olup biteni bilseler kendilerini ona göre ayarlayabilirlerdi. Hemen emir verdim. Bundan sonra böyle durumlarda halka geniş bilgi verdik. Herkes rahatladı, sıkıntıya gönülden katlanmaya başladı.

size bir mektup var

Kardeşim Yeter,

Artık yazını okumaya iyice alıştım. Bir solukta okuyorum mektubunu. Yazdıkların beni çok düşündürüyor. Nasıl düşündürmesin ki demek bugüne değin ne muzu tattın, ne de mandalinayı. Bizim kapıcının çocukları bile her hafta az da olsa muz yiyor, mandalinayı hele hele. Sense hiç tatmamış, adınıduymuşsun. Üzülmem mi hiç? Bundan sonra muz ve mandalina yerken hep seni anımsayacağım. Eskisi gibi hoşlanacağımı da sanmıyorum.

Ben, nasıl diyeyim, çok yufka yürekliyimdir. Acıklı filimleri izlerken ağlarım. Geçenlerde televizyonda "Küçük Evi" izlerken o hastalık sahnesinde, annenin çocuğu üzerine kapanıp ağladığı sahnede, gözyaşlarımı tutamadım. Annem de, babam da ayıpladılar beni. Ablamsa alaya aldı. Ablan hastalığına da çok üzüldüm. Yalnız üzüldüm mü? Düşündüm de. Bizim Bobi hastalandı doğru veterinere götürdük. Bir iki saat sürdü ağrısı. Nezlesinde de öyle. İlaçla milaçla hemen geçirdik. Oysa senin ablan tam iki gün ağrı çekmiş. Ne ilaç var, ne doktor... Peki neden bu böyle? Düşündüm düşündüm bir yanıt bulamadım buna.

Doktorlarımızın sayısı mı az? Öyleyse şu bizim Ankara'da her köşe başında bir doktor muayenehanesine ne demeli? Sürüyle. Dün annem bir doktor ahbabına telefon edecekmiş. Rehberden "tıp doktorları bölümnü bana bul," dedi. Buldum. Ohooooo... tam on iki sayfa irili ufaklı doktor adı sıralı. Yüzlerce, binlerce ad. Ama sizin oralarda, sizin köyde tek doktor bile yok. Uzun uzun bunu düşündüm. Sonra anneme açtım bu konuyu. Bana nedenlerini anlattı. "Köylerde yaşayanların sayısı az, her köye bir doktor verilmez. Köylerin bağlı olduğu ilçeler vardır. Her ilçede bir sağlıkevi ya da ocağı bulunur. Köylüler hastalarını oralara götürürler," dedi. Ama anlattıklarını anlamadım. "Peki," dedim," ya Yeter'in ablası gibi kışın hastalanırsa, ya bilgisiz imamların elinde kalırlarsa..." Başımı okşadı," ah benim duygulu oğlum, hümanist yaradılışlı oğlum," diye geçiştirdi sözlerimi.

Annemden duyduğum "hümanist" sözcüğünü merak ettim. Sözlüğe baktım. Şöyle yazıyor karşısında: "Hümanizm görüş ve felsefesini tutan kimse, düşünce, davranış."... Hümanizm'e de baktım. Bir anlamı şöyle: "İnsanlık sevgisini, insan ululuğunu en yüce amaç ve olgunluk sayan öğreti." İnsanları sevme anlamını içeriyor bu sözcük.

Mektubundaki bir cümleyi çok sevdim. Ötekileri de sevdim ya, bunu daha çok. Diyorsun ki "belki biz büyüyünce bu gidiş değişir." Değişecek elbette. Niye dersen, sen baban gibi olmayacaksın. İmama değil, öğretmene inanacaksın. Ben de babam gibi olmayacağım. Bunu babam da söylüyor. Dün akşam sofrada senden söz açtım. Ablanın hastalığını anlattım. Anneme sorduğum soruyu, köylerin neden doktorsuz kaldığı sorusunu babama da sordum. Güldü. "Takma kafanı böyle şeylere, ben senin yaşındayken böyle şeyleri aklımdan geçirmezdim. Boş ver," dedi. Diyeceğim babalarımıza benzemeyeceğiz biz. Onların düşünmediğini, onların yapmadığı şeyleri biz yapacağız.

Bu yıl Ankara'ya kar yağmadı gibi bir şey. İki kez yağdı, ikisinde de yerleri tutmadı. Kartopu bile oynayamadık. Geçen yıl okulun bahçesine koskocaman bir kardan adam yapmıştık. Sizin oralarda kar çok olduğuna göre bol bol kartopu oynayın, kardan adam yapın, kayak kayın... Ben karı çok severim. Bizim evin az ilerisinde bir çocuk bahçesi var. Bahçenin yanında da boş bir arsa. Okul dönüşü orada kızak kayaraz. Bu yıl hiç kaymadık.

Arkadaşın Selim Şahin'i düşünüyorum. O karda köyüne nasıl gidip geliyor? Geçen hafta televizyonda bir filim gördük. Bir dağ evinde kayak yapmak için giden bir karı kocanın serüveni anlatılıyordu. Kayak yaparken tipiye tutuldular, zor kurtardılar canlarını. Selim Şahin'i düşününce o filimi anımsadım.

Televizyon dedim de, asıl yazmak istediğim şey aklıma geldi. Babam bana flüt aldı. Flüt dersi alıyorum. Hem de notlarla çalışıyoruz. Flüt hocam beni çok beğeniyor. Müziğe karşı özel bir yeteneğim varmış. Benim gibi flüt öğrenen altı arkadaşım daha var. Her hafta televizyona çıkıyoruz. Öğretmen bize flüt dersi verirken, öteki çocuklar, yani flüt öğrenmek isteyenler de televizyonları başında bizi izliyorlar. Bizim yaptığımızı onlar da yaparak flüt öğreniyorlar. Ah sizin orada, sizin köyde de televizyon olsaydı, beni hemen tanırdın. Bu mektupla birlikte yaşgünümde çektirdiğim resmi gönderiyorum. Kucağımdaki de Bobi. Bilmem beğenecek misin?

Senin de bir fotoğrafın varsa gönder. Sevinirim. Yoksa üzülme. Daha yazacağım başka şeyler de var. Onları da gelecek mektuba bırakıyorum. Selâmlarımı gönderir, mektubunu beklerim.

Özgür Ertan

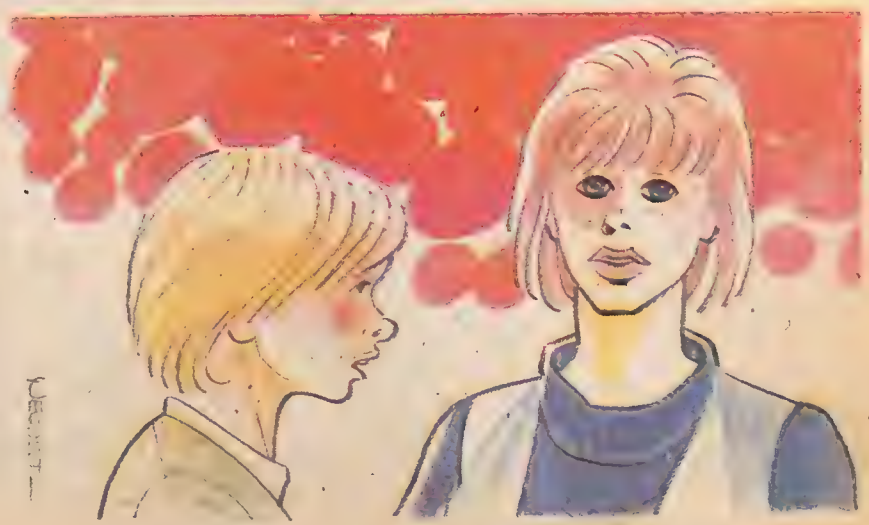

test

SOSYAL BİLGİLER

1. Osmanlıların savaş gemilerinin en büyüklerine ne denirdi?
   a) Kalyon
   b) Kadırga
   c) Kürekli
   d) Yelkenli

2. Bunların hangisi medrese eğitiminden sonra o dönemin profesörü olurdu?
   a) Kadı
   b) Müderris
   c) Molla
   d) Ulema

3. Osmanlı süsleyici sanatları içinde en ileri giden çinicilik ilk kez bu kentlerin hangisinde başladı?
   a) Edirne - İzmit
   b) Kayseri - Konya
   c) İznik – Kütahya
   d) İstanbul - Bursa

4. Osmanlı Devletinin başında bulunan padişah ve devlet adamlarının iradesiz ve yeteneksiz oluşları, ordunun, maliyenin, ülke yönetiminin sürekli bozulması bu nedenlerin hangisi sonucudur?
   a) Duraklamaya etki eden dış nedenler
   b) Duraklamaya etki eden iç nedenler
   c) Yenileşme hareketlerinin başlama nedeni
   d) Avrupalılardan geri kalma nedenleri

5. Yükselme dönemi bu olayların hangisiyle son buldu?
   a) II. Viyana Kuşatması
   b) Kanuni'nin ölümü
   c) Sokollu'nun öldürülmesi
   d) Karlofça Antlaşması

6. Osmanlı Devletinin bozulan maliyesini düzelterek ilk bütçeyi hazırlayan kimdir?
   a) Fazıl Ahmet Paşa
   b) Sokullu
   c) Köprülü Mehmet Paşa
   d) Tarhuncu Ahmet Paşa

7. Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılıp yerine düzenli eğitim görmüş, çağın gereğine uygun asker ocağı kurmayı ilk kez düşünen bu padişahlardan hangisidir?
   a) Genç Osman
   b) III. Selim
   c) IV. Murat
   d) II. Mahmut

8. Anadolu isyanlarını çıkaranların elebaşlarına ne denirdi?
   a) Yeniçeri
   b) Sipahi
   c) Celali
   d) Kuyucu

9. Şimdiki Türk-İran sınırı bu antlaşmaların hangisinde kabul edilmiştir?
   a) Bağdat Antlaşması
   b) Kasr-ı Şirin Antlaşması
   c) Karlofça Antlaşması
   d) İstanbul Antlaşması

10. Avusturya'nın en önemli kalelerinden olan Uyvar'ı alarak, Avrupalılara "Uyvar önünde bir Türk gibi kuvvetli" sözünü söyleten ünlü devlet adamı kimdir?
    a) Köprülü Mehmet Paşa
    b) Fazıl Ahmet Paşa
    c) Sokullu Mehmet Paşa
    d) Merzifonlu Kara Mustafa Paşa

11. Savaşta ordusuna cesaret vermek amacıyla ileri atılan ve alnından vurulan Fazıl Mustafa Paşa'nın ölümünü nerede Osmanlı ordusunun büyük bir bozguna uğramasına neden oldu?
    a) Salankamen'de
    b) Viyana'da
    c) Belgrat'ta
    d) Mora Yarımadası'nda

12. Bu antlaşmaların hangisi Osmanlı Devleti için acı bir dönüm noktasıdır?
    a) Yaş
    b) Vasvar
    c) Zitvatorak
    d) Karlofça

13. Tiryaki Hasan Paşa hangi savunması ile ün yapmıştır?
    a) Kanije Kalesi
    b) Azak Kalesi
    c) Plevne Kalesi
    d) Belgrat Kalesi

ARMAĞANLI SORULAR

Dördüncü sayımızdaki "Armağanlı Sorular"ın doğru yanıtları: 1. Domates, 2. Böcekler, 3. William Shakespeare'di. Bu sorularımıza doğru yanıt veren okuyucularımız arasında çekilen kurada birer kitap armağanı kazanan okurlarımızın adları şöyle: Ersel Özen - Eskişehir, Nilüfer Baturayoğlu - Ankara, Şeyda Tarakçıoğlu - Adana. İlginizden ötürü hepinize teşekkür ederiz.

Bu arada okuyucularımıza bir hatırlatma yapalım. "Armağanlı Sorular" köşemizi dergiyi elinize aldıktan en geç bir hafta içinde yanıtlamanız gerekmektedir. Geciken okurlarımızın mektupları bu nedenle değerlendirmeye girememektedir.

1. İlk treni bulan ve işleten kimdir? Hangi tarihte bu olay olmuştur?

[illegible] Hangi yılda yapılmıştır? Uzun-

3. Tarihin ilk yazılı yasalarını yapan kral kimdir?

14. Osmanlı orduları için yetiştirilen Acemi Oğlanlar zamanı gelince bunların hangisine girerlerdi?
a) Akıncılara
b) Eyalet Askerlerine
c) Timarlı Sipahilere
d) Kapıkulu Ocaklarına

15. İsveç Kralının Ruslardan kaçarken Osmanlı sınırlarının içine girmesi Ruslarla Osmanlıların hangi savaşı yapmalarına neden olmuştur?
a) Kırım savaşı
b) Belgrat savaşı
c) II. Viyana kuşatması
d) Prut savaşı

16. İzmir yakınlarında Çeşme limanında duran donanmalarımızı yakan Ruslar Akdeniz'e nereden geldiler?
a) Afrika ve Kızıldeniz yoluyla
b) Karadeniz ve Boğazlar yoluyla
c) Baltık denizi ve Batı Avrupa denizlerini geçerek
d) Karadan geldiler.

17. Bunların hangisi Lâle devrinde olmadı?
a) Harp okulu açıldı
b) İlk Türk basımevi kuruldu
c) Kâğıt, kumaş fabrikaları açıldı
d) İtfaiye örgütü kuruldu

18. Devlete ait kurumlar kökten düzeltilseydi, devlet adamları Avrupa'nın hızla ilerlediğini görselerdi, İmparatorluğu düzene sokacak köklü önlemler alınsaydı ne olmazdı?
a) Topraklarımız elimizden gitmezdi
b) Gerileme olmazdı
c) İyi yetişmiş padişahlar ve devlet adamları gelirdi
d) İsyanlar

GEÇEN HAFTANIN YANITLARI

MATEMATİK
1) b, 2) d, 3) b, 4) a, 5) d, 6) c
7) b, 8) a, 9) c, 10) c, 11) b.
12) d, 13) d, 14) a, 15) c, 16) c
17) b. 18) b, 19) c, 20) d.

GENEL KÜLTÜR
1) c, 2) a, 3) d, 4) c, 5) a, 6) a,
7) d, 8) a, 9) b, 10) d, 11) c,
12) a, 13) c, 14) d

GENEL KÜLTÜR

1. Kazalarda, vücudumuzdaki burkulma olayını nasıl açıklayabiliriz?
a) Kemik çatlaması
b) Kemik incinmesi
c) Eklemlerin başka yöne zorlanması
d) Derinin zorlanması

2. Turizmin geliştirilmesi yurdumuza birçok yararlar sağlar. Bunların en önemlisi hangisidir?
a) Ülkemizin geleneksel özelliklerini yabancılara tanıtmak
b) Ürünlerimizi tanıtmak ve değerlendirmek
c) Doğa güzelliklerimizi ve tarihi değerlerimizi tanıtmak
d) Turistlerin getirdiği yabancı parayı (dövizi) elde etmek

3. Erozyonu önlemek amacıyla bunların hangisini yapmak gerekir?
a) Akarsu yatağını genişletmek
b) Çayır yetiştirmek
c) Meyilli araziye ekim yapmak
d) Ağaç dikmek

4. Sözcüklerin hangisi türemiş sözcüklerdir?
a) Halı
b) Yollar
c) Alkan
d) Sayın

5. Herkese sözünü geçirmek isteyen kişiler için bu deyimlerin hangisi kullanılır?
a) Göze girmek
b) Borusunu öttürmek
c) Elde etmek
d) Davul çalmak

6. İstek, fikir ve duygularımızı en iyi biçimde neyle anlatıyoruz?
a) Kelimeler
b) Cümle
c) Dil
d) Yazma

7. Boğumlu ses ne demektir?
a) İsteklerimize uygun biçimde çıkarmaya elverişli sesler
b) Çok şiddetli ve kalın olan sesler
c) Anlaşılması kolay olmayan sesler
d) Yırtıcı hayvanların ve bazı kuşların sesleri

8. Isı enerjisi, ısı kaynağından bu yolların hangisi ile diğer cisimlere akar?
a) İletim yolu
b) Işıma yolu
c) Madde akımı yolu
d) Bu yolların hepsi

9. Örs-çekiç-özengi kemikleri kulağımızın hangi bölümünde bulunur?
a) Dış kulakta
b) İç kulakta
c) Orta kulakta
d) Hiçbiri

10. Yoğunluk nedir?
a) Cismin 1 gramının hacmi
b) Cismin 1 cm3'ünün ağırlığı
c) Cismin boşlukta kapladığı yer
d) Cisme etki eden yerçekimi kuvveti

11. I. Meşrutiyetin kurulması ve ilk Anayasamızın hazırlanmasında liderlik eden devlet adamı bunların hangisidir?
a) Ziya Paşa
b) Mithat Paşa
c) Namık Kemal
d) Şinasi

12. Yeryüzünün derinliklerine inildikçe her 33 metrede sıcaklık bir derece artar, niçin?
a) Dünyamızın dönmesinden
b) Dünyanın çekim gücünden
c) Dünyanın merkezinde mağmanın olmasından
d) Güneşin yeri ısıtmasından

13. Cismi bir milyon defa büyüten elektron mikroskopu ile bunların hangisini görebiliriz?
a) Atomu
b) Molekülü
c) Atom yığınları
d) Çekirdeği

UÇURTMA ŞENLİĞİ

11 MAYIS 1980

ATİLA ALPÖGE

ŞENLİĞE ÇAĞRI

Uçurtma bir el ustalığı sınavıdır. Beceri gerektirir.

HAYDİ kardeşler! Kolları sıvayın; iş başına!

Uçurtmalarımızı alalım, yeni uçurtmalar yapalım, Uçurtma Şenliği'ne katılalım. Milliyet Çocuk Dergisi ön ayak oldu bu şenliğe. 11 Mayıs 1980 Pazar günü yurdun dört bir yanında uçurtmalarımızı havalandırarak şenliği yaratalım.

Uçurtmayı kim sevmez? Yaşımız büyümüş bile olsa, bir bahar günü güzel bir havada uçurtmamızı havalara salıvermek çoğumuzu mutlu eder. Hepimizin uçurtmayla ilgili ilginç anıları vardır. Uçurduğumuz ilk uçurtmayı hatırlarız... Parçaladığımız ilk uçurtmayı.. Uçuramadığımız uçurtmaları... Başka uçurtmalarla iplerin dolaşmasını... Bunlar hep tatlı anılardır.

Haydi, elbirliği, gönül birliği yapalım; 11 Mayıs günü kendi kentimizde uçurtma sevenler bir araya gelip bir Şenlik yaratalım. Uçurtmasını kapan gelsin.

Anne ve babanızla konuşun. Ablalarınızı, ağabeylerinizi uyarın. Yeğenlerinizi, arkadaşlarınızı bir araya toplayın. Okulda sınıfça ele ele verin. Sevdiklerinizle, seçtiklerinizle bir takım kurun; kolları sıvayıp uçurtma yapmaya başlayın. Şenliğe hazırlanın. 11 Mayıs günü uçurtmalarınızla göklere avuç avuç renk saçın. Becerikli ellerinizle, alın terinizle yaptığınız kıvrak uçurtmalar göğü canlandırsın o gün.

Uçurtma çocukluk çağının en güzel uğraşılarından biri...

Nedir uçurtma?

Uçurtma öncelikle sosyal bir çaba.. Genellikle bir kaç kişi yapar bir uçurtmayı. Örneğin babanızla birlikte yaparsınız.. Ya da arkadaşlarınızla. Tek başınıza yaptığınız da olur.. Ama eğer biraz büyük ve yepyeni bir uçurtma tasarlamışsanız bir takım kurmaya gereksinim duyarsınız. İşte bu bakımdan sosyal bir çaba olur. Çünkü başkalarıyla işbirliği yaparak belli bir amaç için çalışırsınız. Çabayı bölüşür, başarıyı paylaşırsınız. Bu uğraşı sırasında biribirinizden çok şey öğrenirsiniz.

Uçurtma bir güzellik konusudur. Hoş, alımlı, güzel bir şey yaratma çabasıdır. Uçurtmanın güzeli olur, çirkini olur. Uçurtmanın renklerini seçmek, uçurtmayı süslemek bir beceri işidir. Yaratıcı bir iştir. Uçurtmaya değişik biçimler de boyayabilirsiniz. Kuş resimleri, insan yüzleri yapabilirsiniz. Uçurtma, daha güzeli arayıştır.

Uçurtma bir de el ustalığı sınavıdır. Ei becerisi gerekir. Çıtaları çatarken, kuyruğu yaparken, kağıdını gererken... Sağlam yapmayı beceremezseniz havada parçalanır, kaba ve ağır yaparsanız hiç havalanmaz... Bu işi ustaca kıvırıp kıvırmadığınız uçurtma havalanınca anlaşılır. Sınavda başarı notunuzu gökler verir.

Aynı zamanda bilimsel bir yanı da vardır uçurtmacılığın.. Her uçurtma uçmaz. Uçurtmayı uçuran şey uçakları da uçuran şeydir. Havada oluşan güçlerin arasındaki denge... Rüzgarın karşısına koyduğunuz uçurtma yüzeyinin buna direnmesi... Kuyruğun bir denge öğesi

olması.. Kısa kuyruğun başka, uzun kuyruğun başka bir etki yaratması... Bütün bunlar bir bilim dalı.. Merak etmeyin; uçak yapanlar da aynı deneyimden geçiyorlar, aynı şeyleri düşünüyorlar. Siz uçurtma yaparken bir bakıma uçak yapmış oluyorsunuz. Aslında havacılığın ilk denemeleri zaten uçurtmalarla başlamış. İnsanlar uçurtma uçurarak nasıl uçulabileceğini anlamaya başlamışlar.

Uçurtma deyip geçmeyin. Yüzyıllardan beri insanları kendine çekmiş... Büyük adamı da, küçük çocuğu da sürekli büyülemiş... Yalnızca eğlence olarak kalmamış, savaşlarda bile kullanılmış. Bilimsel deneyler yapılmış. İnsan bile havalandırmışlar uçurtmayla. Bugün dünyanın bir çok ülkesinde yaşlı başlı insanlar uçurtma uçuruyorlar.

Genellikle uçurtma denilince aklımıza hepimizin çok iyi bildiği altıgen uçurtma geliyor. Ondan çok değişik uçurtmalar da var. Bir şeyin uçması için ille de altıgen olması gerekmiyor. Çok uzun kuyruklular da uçuyor, kuyruksuzlar da.. Altıgen olduğu gibi dörtgen de oluyor. Yüzeysel oluyor, ama kutu gibi de oluyor. Bazıları ses çıkarıyor.. İsterseniz bir ipe üç, dört uçurtma birden bağlayıp aynı anda havalandırıyorsunuz. Bazan küçük uçurtmaları peşpeşe bağlayıp yılan gibi bir canavar yapıyorlar; canavar havada bükülüp kıvrılıp duruyor.

Uçurtmanın güzel tarafı bu tür değişik yaklaşımları denemek.. Bir de çarşıdan, dükkandan alıp da uçurmak var. Ama böylesi biraz tembel işi değil mi? Bir başkasının yaptığı, hem de yüzlerce yaptığı bir şeyi uçurmak düşüyor size, yalnızca. Oysa işin zevki ve gerçekten değerli olan tarafı uçurtmayı kendinizin yapması, göğe kendi emeğinizin ve alın terinizin ürettiği bir şeyi salıvermek... Ve rüzgarlara direnen, bu direnmesiyle sınavı başarıyla geçen yapıtınızla gurur duymak.

Gelin, Şenlik için uçurtmanızı kendiniz yapın. Takım kurun; babanızla, arkadaşlarınızla yapın. Gelin, yeni bir şeyler deneyin.

Gelecek hafta bir ağabeyiniz, Nuri Ödekan size uçurtmaları tanıtacak. Nuri Ödekan bir Yüksek Mimar Mühendis.. Uçurtma meraklısı.. Kendi oğlu Sinan'la birlikte değişik uçurtmalar deneyip uçurmayı seviyor. Nuri ağabeyiniz size uçurtmalar üzerine teknik bilgiler verecek, değişik tür uçurtmaları tanıtacak, kullanabileceğiniz malzemeleri anlatacak. Yazıları bütün Mart ayı boyunca sürecek. Bu diziyi sabırla bekleyin; yazdıklarını dikkatle ve merakla okuyun. Onun yazdıklarından esinleneceksiniz ve siz kendiniz, kendi takımınızla çok daha ilginç şeyler yapacaksınız.

Şimdilik siz takımınızı kurmaya başlayın; uçurtma üzerine yazılacakları okuyun; nasıl bir uçurtma yapmak istediğinizi düşünün. Önümüzdeki haftalarda biz size Uçurtma Şenliği üzerine bilgiler vereceğiz. Bir çok Belediye ile ilişki kurduk. Belediyeler, okullar, başka kuruluşlar Şenliğe sahip çıkabilirler; kentinizde bu işi başlatabilirler. Ama önemli olanı, uçurtmayı yapmanız, güzel ve alımlı yapmanız, gerçekten uçabilen bir uçurtma yapmanız. Ondan sonrası kolay. Daha olmazsa 4 Mayıs Pazar günü mahallenizdeki, kentinizdeki uçurtma sevenler açıklık bir yerde bir araya gelirsiniz, gökleri canlandırırsınız uçurtmalarınızla ve biribirinizle konuşup yapıtınızı nasıl gerçekleştirdiğinizi görürsünüz.

Önemli olanı kolları sıvamak... Haydi iş başına! Göğü süsleyecek güzel bir uçurtma için çabanız başlasın. Unutmayın, 4 Mayıs Pazar günü gökler sizin...

Size dostça bir öğüt.. Bu yazıyı büyüklerinize de okutun. Dergiyi almayan akranlarınıza da gösterin. Onları kandırmak, onları takımınıza almak için... Örneğin babanızla böyle bir işe girmeyi çok istersiniz, değil mi? Ya da annenizle.. Ya da ağabeyiniz ve ablanızla... Özellikle babalar hep çalıştıkları için sürekli yorgun oluyorlar, sinirli oluyorlar. Belki de size fazla zaman ayıramıyorlar. Uçurtma yapımı aslında ikinizi de bir araya getirir; usul usul emeğinizi biribirine katar, birlikte yaparsınız. Birlikte oynamış olursunuz. Aslında böyle bir uğraş babanızı dinlendirir de... Sonra sizin babanızdan öğrenecek bir çok şeyiniz var. En önemli öğretmeniniz babanızla, anneniz.. Uçurtma yapıp uçurmak gibi uğraşılar sırasında farkında olmadan yaşam üzerine o kadar iyi ve güzel şeyler öğrenirsiniz ki onlardan.. Doğrusu o bakımdan, sizle işbirliği yapmaları ve bu işe girmeleri gerekir. Aramızda kalsın, sakın onlara söylemeyin, bir de şu var: aslında böyle bir uğraşıda onların da sizden öğrenebilecekleri çok şey var. İnsan denilen yaratığı tanımak açısından. Şimdiye kadar hiç farketmedikleri şeyleri görmeleri bakımından. Merak etmeyin, böyle işlerde bir araya gelindiği zaman siz de onların öğretmeni oluyorsunuz.

Bir de işin en güzel tarafı, güzel bir bahar günü evde miskin miskin oturup televizyonun her zaman biribirine benzeyen programlarını izlemek yerine açık havaya çıkaracak sizi uçurtma.. Böyle güzel havalarda evlere tıkılmanın ne anlamı var? Uçurtmanızı kapıp temiz havaya fırlayacaksınız. Bir çeşit spor.

Bu nedenlerden büyüklerinizi, akranlarınızı mutlaka kandırın. Onları bu işe razı edin. 11 Mayıs'ta göklerde buluşalım. Yurdumuzun her kentinden uçurtmalar yükselsin göğe.

Bir uçurtmacı dükkanından görünüş

BİR TEKLİFİM VAR.
BAŞARILIRSA KURTULURUZ. DİYECEĞİM YAPILIRSA AŞIM ÇAVUŞ BURALARDA BİR DAKİKA DURMAZ. DOĞRU YÜZBAŞININ YANINA GİDER.
NEYMİŞ O?
ÜÇ TANE BOMBA. İÇİNİZDE O MAKİNALIYA ÜÇ TANE BOMBA SAVURACAK YİĞİT VAR MI?
BURADA HEPİMİZ BABAYİĞİDİZ. NASIL OLSA HEPİMİZİ TEMİZLEYECEK AŞIM ÇAVUŞ. ÖYLE OLMASIN DA BÖYLE OLSUN.
HİÇ UMUD KALMADI MI?
TEK UMUD BU SÖYLEDİĞİMDİR...
BEN VARIM ÖYLEYSE.
BAK HELE BABAYİĞİDE. BANA İKİ BOMBA DAHA VERİN.
CABBAR'DAN İKİ BOMBA DAHA ALAN DELİ DURDU, ÇUKURDAN FIRLADI. KULAKLARININ DİBİNDE KURŞUNLAR VIN VIN ÖTÜYORDU...
33

DELİ DURDU KENDİNİ SON ANDA BİR KAYANIN ARDINA ATTI...

ARKADAKİLER ONUN NASIL VURULMADAN ORAYA ULAŞTIĞINA ŞAŞTILAR...

?!

FAKAT ARDINA SIĞINDIĞI KAYA ONU KORUYACAK GİBİ DEĞİLDİ.

MAKİNALININ TAKIRDISINI YANIBAŞINDA DUYUNCA AYIKTI. İKİ TÜMSEYİN ARASINA YERLEŞTİRİLEN MAKİNALIYA ULAŞMAK İMKANSIZ GİBİYDİ.

DELİ DURDU BİRDEN AYAĞA KALKIVERDİ. KOLLARINI SALLAYA SALLAYA RAHAT UZUN BİR YOLDA YÜRÜYORMUŞ GİBİ YÜRÜDÜ.

GÖRENLER KÜÇÜK DİLLERİNİ YUTTULAR...

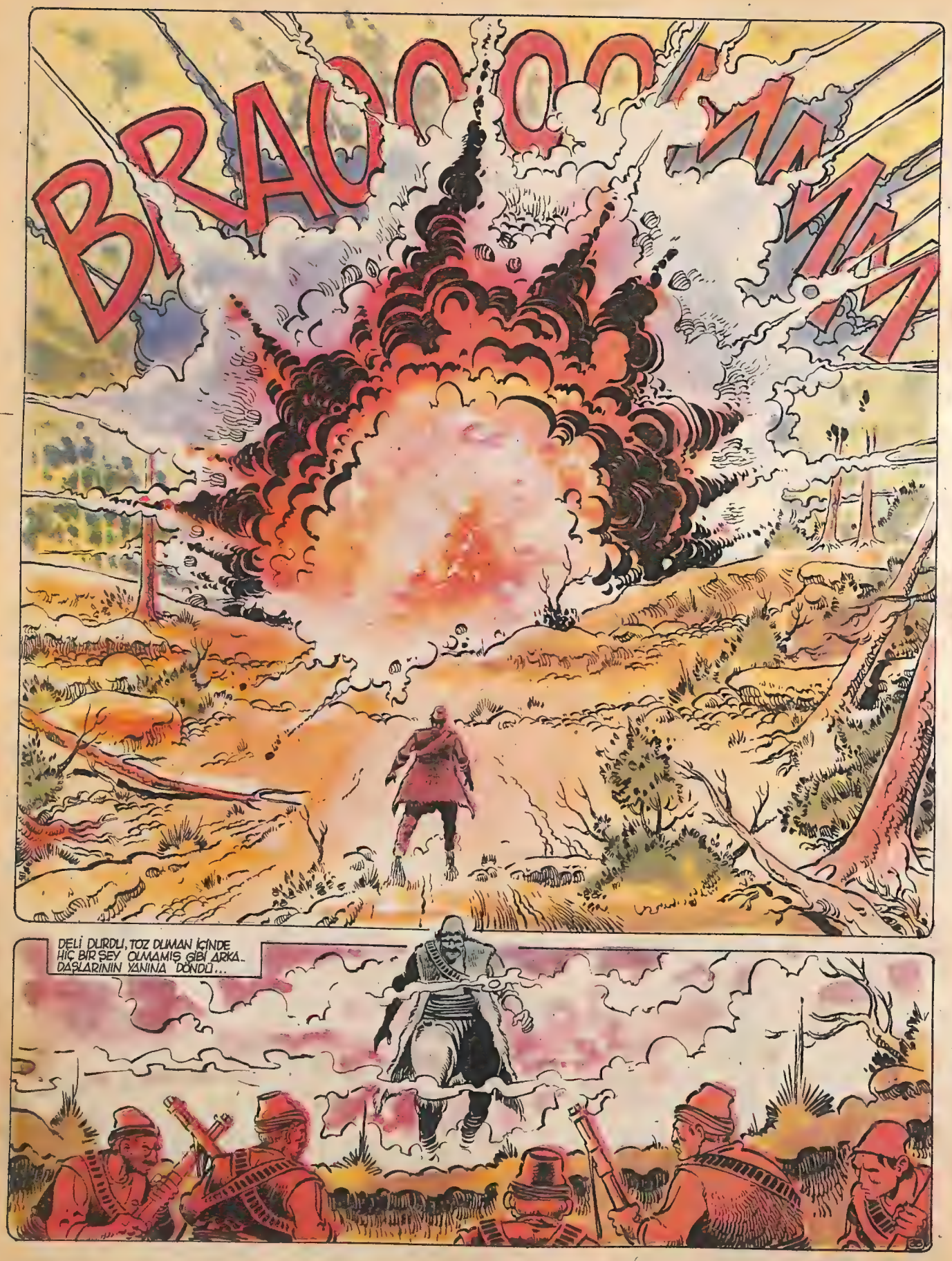
BRAOOOOAAAA
DELİ DURDU, TOZ DUMAN İÇİNDE HİÇ BİR ŞEY OLMAMIŞ GİBİ ARKADAŞLARININ YANINA DÖNDÜ...

KURŞUNLAR SEYREKLEŞTİ. SONRA TÜMÜYLE KESİLDİ. ETRAFA AKŞAM KARANLIĞI İLE BİRLİKTE SESSİZLİK ÇÖKMÜŞTÜ...

ASIM ÇAVUŞ, ASIM ÇAVUŞ SAĞLICAKLA GİT. O DIRDIRINI TAMİR ET DE GEL.

SEN BU YANLARI İYİ BİLİRSİN ÇAVUŞ. KÖY MÖY, YOK MU BU YANLARDA?

YOK.

KAYALIĞA KADAR YÜRÜYECEK-SEK HALİMİZ PERİŞAN DESENE...

DURMAK YOK KAYALIKLARA KADAR. BEN BİLE BU YARAMLA YÜRÜYECEĞİM DURMAK YOK.

SAFAĞA KARŞI KAYALIKLARA VARDIKLARINDA HİÇ BİRİSİNDE İNSANLIK HALİ KALMAMIŞTI.

ŞU DÜNYADA NE İSTERDİ BİLİYOR MUSUN MEMED KARDAŞ. ŞU VURDUĞUM KARA MUSTAFA VAR YA ONUN KELLESİNİ BİR SARIĞA GEÇİRİP BİZİM KÖYÜN ORTASINA DİKMEYİ İSTERDİM. NE İŞİ VAR O ADAMIN BENİ TAKİBİMDE...

SİZ NE YAPARSANIZ YAPIN BEN ACIMDAN ÖLDÜM.

BİR ÇARE BULSAN BU İŞE. SANA BABAYİĞİT DERİM CABBAR.

SUSUN DİNLEYİN, UZAKTAN KÖPEK SESLERİ GELİYOR. BU YAKINLARDA KÖY YOK. BU KÖPEK SESİ NEDİR DERSİNİZ.

SEN ÇOK EŞŞEK BİR ADAMSIN CABBAR ANLAYAMADIN MI?

Devam Edecek

ŞİHİRLİ KAPAK

MODERNO

krem deterjan

BOŞ YOK !..

DEĞİŞİK VE CAZİP MODELLERİYLE...
Herkese bedava örgü kitabı...

4 Moderno Sihirli Kapağı postalayın bedava örgü kitabınızı alın! İçindeki kura numaranızla çekilişe katılın... Geniş açıklama Moderno Krem Deterjan ambalajlarında...

1. çekiliş
31 MART 1980

99 KIBRIS seyahati
(1 haftalık tatil)
sizin için...

199 Bisiklet
çocuklarınız için...

299 Buharlı elektrik ütüsü
eviniz için...

*MOPA-MODERNO ve GÜVEN PLASTİK MENSUPLARI BU KAMPANYAYA KATILAMAZLAR.

Şimdi MODERNO almanın tam zamanı.

Bakkalların dikkatine!..
Özel KIBRIS Seyahat kuponlarınız
Kolilerin içindedir.
Kuponda kaçıklamayı dikkate okuyunuz.

MCServis

sizin gözünüzle siz

müjdat gezen

TOPRAK

Yollarımız ya taştan
ya da asfalttan olmuş,
ne koşacak bir arsa
ne de bir bahçe kalmış.
kent denilen bu yerde
ne bir çiçek ne yaprak
yetişmez oldu artık,
sana hasretim toprak.

TELEFON

Telefon çalınca ben,
açıp "alo" diyorum
"acaba kimi aradınız?"
babamı isterlerse
babama veriyorum
başka ad söylerlerse
"yanlış efendim" diyip
hemen kapatıyorum.

BOYALAR

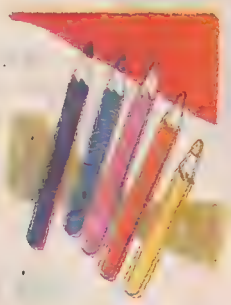

Boyalarım var benim
binbir renkte boyalar
canım sıkıldı mıydı
onlar beni oyalar.
Alırım kırmızıyı
doğan güneş yaparım
mor ve sarı renklerle
çiçekler donatırım.
Yeşil tarlamdır benim
beyaz kar, mavi yağmur
benim boyalarımla
dünya rengarenk olur.

GAZETE

Birinin yazdığı
ötekini tutmuyor
birinin ak dediğine
öteki kara diyor
ben gazetelerden
hiç bir şey anlamıyorum
anlamıyorum ama
gene de
okuyorum...

HAYVANAT BAHÇESİ:

Babam bana ne zaman sorsa:
– Seni nereye götüreyim? diye
ben hemen yanıtlarım:
– Hayvanat bahçesine.
Orada tüm hayvanlar
sanki benle arkadaş
hepsi barış içinde
düşünmüyorlar savaş.
Ne ceylanın otunda
zürafanın gözü var
ne arslanın etine
kimsenin bir sözü var.
Hepsi saati gelince
tıpkı insanlar gibi
yemeklerini yiyor
sonra kaplan sırtüstü
bir güzel geriniyor
fil hortumuyla su çekip
serinleniveriyor
iki ayı tutuşmuş
boyuna güreş ediyor.
tüm hayvanlar neşeli
tüm hayvanlar burada dost
"bir de özgür olsalar"
diyeceğim geliyor.

APARTMAN

Üçüncü katında oturuyoruz
bizim apartımanın
Annem balkona çıkmamı
babam camdan bakmamı
yasakladı.
Biraz koşsam, alt kattan
şarkı söylesem, üst kattan
şikayetler başladı.
Hiç değilse evimizin
bir bahçesi olsaydı,
bu bahçede çiçekler
ağaçlar bulunsaydı.
Oynasaydım günlerce
hiç bıkıp usanmadan
ne alt kattakilerden
ne üst kattan korkmadan.

GÜNEŞ

Isıt beni güneş
ısıt beni
üşüyorum.
Evimiz buz gibi olmuş
dün gece babam söyledi
gene yakıt bulunmuyormuş.

SOFRAYA YARDIM

Sabah, öğlen ve akşam
sofraya yardım ederim
annem salatayı yapar
ablam tabakları koyar
babam ekmeği keser
ben yemekleri yerim.

BABAMIN BOYU

Ben babamı hep böyle
uzun boylu sanırdım
dev masalı okusam
babamı anımsardım
oysa geçen gün evde
babam ayakta iken
ben de masaya çıktım
ve hemen anladım ki
babam dev gibi değil
orta boyda bir insan
ben yerde olduğumdan
o öyle görünüyor
ben masaya çıkınca
o normale dönüyor.

Tanar dan tüm çocuklara
güzel yazan
güzel kalemler

başarıya tam isabet!

Çocuklar,
kırtasiyecilerden
Tanar'ın
Apaçi ve Çivi kalemlerini
istemeyi unutmayın!

REPRO

DÜNYANIN EN ESKİ GEMİSİ

RESİMLER

İşte dünyanın en eski gemisi (yukarıda)... Firavun Keops'un fildişi heykeli (üstte)... 4500 yıl boyunca bozulmadan kalabilmiş halatlar (yanda)

- *Mısırlılardan kalma gemide bulunan halatların, hiç çürümeden bu kadar uzun süre dayanması bilim adamlarını çok şaşırttı...*

MISIR firavunlarından Keops kendine mezar olarak yaptırdığı ünlü Giza piramidinde milyonlarca adamı ölesiye çalıştırmıştır. Görkeminin bir kanıtı olan bu piramitle de yetinmeyip, sonsuzluğa yolculuk edebileceği bir gemi yaptırmayı da düşünmüş ve Lübnan'daki, "sedir" ağacından 42 metrelik bir gemi yapılmasını buyurmuştur.

Cenaze töreninde 8 metrelik küreklerle suyun üzerinde kayarak giden bu gemi, başkent Menfis'ten Giza'ya gelmiş ve orada ilerde yeniden birleştirilmek üzere tek tek işaretlenerek, 1200 parçaya ayrılmıştır. Hava geçirmez bir çukurda yüzlerce metre iple birlikte gömülen bu parçaların 4500 yıldır bozulmadan kaldıkları görülmüştür.

45 yüzyıllık bir geçmişi olan bu geminin, bu denli uzun süre korunabilmesinin gizi henüz bilinmemekle birlikte, Mısırlıların bazı bitkisel ve hayvansal gereçleri korumak için geliştirdikleri buluşları uyguladıkları sanılmaktadır.

İnsan cesetlerini uzun süre saklayabilmek için vücudun hava almasını önleyen bir çeşit yağı, ölünün vücuduna süren Mısırlılar, daha sonra cesedi, hiç hava almayan metal ya da taştan sandıklara yerleştiriyorlardı. Benzer bir yöntemi yiyecek ve giyecek eşyalarına da uygulayan bu uygar kavim, ölenin taşınabilir mallarını da birlikte gömüyorlardı.

Mısırlıların aynı yöntemi bu sedir ağacından yapılmış gemi için de uyguladıkları sanılmaktadır. Çok iyi macunlanıp, kalafat edilerek özel bir yağla yağlanan bu gemi, büyük olasılıkla hava almadığı için uzun yıllar korunabilmiştir.

Bir tür "kral mezarı" olan piramitler, İsa'dan beş bin yıl kadar önce, eski Mısır'da yapılmıştır.

Firavun Keops, ölümünden sonra bedenini ve dolayısıyla da ruhunun saklanmasını sağlamak için böyle bir girişimde bulunmuştur. Bu ünlü piramitin inşası sırasında yüzbinlerce köle ölüp gitmiştir. Bugün bile bu denli yüksek bir yapının o dönemde nasıl yapıldığına ilişkin en küçük bir yeri yoktur. Kaldıraçın bile bilinmediği o devirde, koskocaman taşların, o yüksekliğe nasıl çıkarıldığı hâlâ bilinmiyor...

Firavun Keops'un piramiti diğer piramitler arasında en büyüğü olup, yüksekliği 147 metredir.

MEKTUP ARKADAŞI

Türkiye'nin her yöresinden yeni arkadaşlar edinmek ister misiniz? Bize adınızı, adresinizi, nelerle ilgilendiğinizi kısaca yazın. Bu köşede yayımlayalım...

- ARZU KILIÇ: Yaşım 13. Ortaokul öğrencisiyim. Peçete ve pul biriktiririm. Kitap okumayı, televizyon izlemeyi, yüzmeyi severim. Yazışmak istiyorum.
  Adres: 4. Cad. 97/7 Işıl Ap. Bahçelievler – ANKARA
- GONCA BÜRKÜT: Yaşım 12. Dergimizi çok seviyorum. Çeşitli kentlerden arkadaşlarla yazışmak istiyorum.
  Adres: Hava Loj. No: 50 DİYARBAKIR
- ERDAL ŞAHİN: Yaşım 10. Pul biriktiririm. Kitap okumayı çok severim. Yazışacağım.
  Adres: Akdeniz İlkokulu Sınıf 4/B No: 1158 Erdemli – İÇEL
- FÜSUN GÖKMEN: Yaşım 11. Pul, kart ve peçete biriktiririm. Kitap okumayı, şiir yazmayı, resim yapmayı çok severim. Yaşıtlarımla yazışacağım.
  Adres: İnönü Cad. Öncel Ap. D. 8 BANDIRMA
- BAYAR ÖZTÜRK: Yaşım 15. Pul ve kart biriktiririm. Kitap okumayı, şiir yazmayı, sinemaya gitmeyi severim. Yazışmak istiyorum.
  Adres: Kumburgaz Köyü B. Çekmece İSTANBUL
- M. NUR TOK: Yaşım 15. Kitap okumayı, elişi yapmayı severim. Pul ve kart biriktiririm. Yazışmak istiyorum.
  Adres: Hürriyet Cad. No: 50 Çarşıbaşı – TRABZON
- AHMET AKAN: Yaşım 15. Lise öğrencisiyim. Kitap okumayı, gezmeyi severim. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum.
  Adres: Barbaros Mah. K. Mehmet Paşa Sok. No: 11 K. 3 ÇANAKKALE
- SEVİM BOZALİ: Yaşım 15. Müzik dinlemeyi, kitap okumayı, spor yapmayı severim. Yazışmak istiyorum.
  Adres: Erdoğdu Mah. Uzunçıkmaz Sok. No: 70/A TRABZON
- FATİH ALABAŞ: Yaşım 12. Ortaokul öğrencisiyim. Futbol oynamayı, kitap okumayı severim. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum.
  Adres: Mesudiye Mah. 31 Sok. No: 69 MERSİN
- ERGÜN TABAK: Yaşım 14. Lise öğrencisiyim. Boş zamanlarımda kitap okur, müzik dinlerim. Pul ve kart biriktiririm. Yazışmak istiyorum.
  Adres: Ünalan Mah. Güldibi Sok. No: 70 UŞAK
- FULYA AKÇAY: Yaşım 14. Boş zamanlarımda müzik dinler, spor yapar, dansederim. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum.
  Adres: Devlet Mah. Omurtak Ap. 6/7 Bakanlıklar – ANKARA
- BADEGÜL BERKER: Yaşım 8. Kart, çiçek, silgi biriktiririm. Yüzmeyi, oyun oynamayı, çiçekleri, hayvanları çok severim. Yazışmak istiyorum.
  Adres: Bağdat Cad. 323 Kantarcı Durak. Erenköy – İSTANBUL
- ERGUN ŞENGÜL: Yaşım 14. Boş zamanlarımda spor yapar, müzik dinlerim. Pul biriktiririm. Yazışacağım.
  Adres: Gaybi Mah. Yeni Sok. No: 20 Menemen – İZMİR
- FİLİZ ÖZEN: Yaşım 11. Kart ve pul biriktiririm. Kitap okumayı, müzik dinlemeyi severim. Şiir yazarım. Yazışmak istiyorum.
  Adres: Güzelevler Biran Sok. Biran Ap. 4/3 Yenimahalle – ANKARA
- GÜL GÜLLAPOĞLU: Yaşım 14. Kitap okumayı, müzik dinlemeyi severim. Kart ve pul biriktiririm. Yazışmak istiyorum.
  Adres: İbrahim çavuş Mah. Ayık Sok. No: 10 D. 15 Şehremini – İSTANBUL
- LEVENT TİLKİ: Yaşım 15. Boş zamanlarımda spor yapar, müzik dinlerim. Kart biriktiririm. Yazışmak istiyorum.
  Adres: Gaybi Mah. Ertuğrul Cad. No: 49 A Menemen – İZMİR
- M. ASLIHAN TAŞKIRAN: Yaşım 13. Anahtarlık biriktiririm. Müzik dinlemeyi severim. Dergi okurlarıyla yazışacağım.
  Adres: 467 Evler B 1 Blok D. 2 ZONGULDAK
- AKIN VARLI: Yaşım 12. Boş zamanlarımda futbol oynar, kitap okurum. Ayrıca pul biriktiririm. Yazışmak istiyorum.
  Adres: Ertuğrul Cad. No: 15 Menemen – İZMİR
- SAMET GÜNERİ: Yaşım 12. Boş zamanlarımda kitap okur, masa tenisi oynar, müzik dinlerim. Çeşitli kentlerden arkadaşlarla yazışmak istiyorum.
  Adres: Taş Mah. Kültür Sok. No: 9 BİTLİS
- N. ŞEBNEM İLERİ: Yaşım 8. Hayvanları çok severim. Pul ve kart biriktiririm. Çeşitli kentlerden arkadaşlarla yazışmak istiyorum.
  Adres: Ayşeçavuş Cad. No: 6 Suadiye – İSTANBUL
- ORHAN TÜRK: Yaşım 15. Spor yapmayı, dansetmeyi, müzik dinlemeyi severim. Yaşıtlarımla yazışacağım.
  Adres: Kurtuluş Mah. Avşar Sok. No: 9 B Yenişehir – BURSA
- NADİRE BERKER: Yaşım 13. Silgi ve denizkabuğu biriktiririm. Yüzmeyi, tenis oynamayı, hayvanları ve doğayı çok severim. Yazışacağım.
  Adres: Bağdat Cad. Kantarcı Durak 323 Erenköy – İSTANBUL

OKURDAN OKURA

DÜNYAMIZ

Dünyamız ne de büyük,
Uzayın bir köşesinde
Kendi başına dönüyor
Merkür, Lüpiter, Mars, hepsi
O'na bakıyor

Dünyamız ne de büyük
İçinde herkes yaşam derdinde
Kapışanlar, bağıranlar
Birşey almaya çalışanlar

Dünyamız ne de büyük
O'nu gezen çok az
Bir çok ıssız köşesinde
İlkel kabileler yaşıyor

Dünyamız ne de büyük
Almanya, Fransa, İngiltere
Birçok devlet yaşıyor
O'nun içinde

Dünyamız ne de büyük
Binlerce çocuk yaşıyor
Tenleri sarı, siyah, beyaz olsada
ne önemi var?

Bu güzel dünyamızda
Tüm insanlar dost yaşasın
Savaş, silah kaldırılsın
Dünya dönmesini sürdürdükçe

OZAN KADİRBEYOĞLU

Resim : SEYFETTİN BABAT

Bu, sizin sayfanız... Şiirlerinizi, resimlerinizi, öykülerinizi, kısa yazılarınızı ve kendi fotoğraflarınızı bekliyoruz...

DÜNYA

Bir dünya istiyorum
Öyle bir dünyaki
Ne kavga olsun
Ne döğüş...

Bir dünya istiyorum
Öyle bir dünyaki
Ne atom olsun, ne hidrojen
Mutluluk içinde yaşasın insanlar

Bir dünya istiyorum
Öyle bir dünyaki
El ele oynasın çocuklar
El ele gezsin insanlar

Bir dünya istiyorum
Öyle bir dünya ki
Güneş alabildiğine
Isıtsın heryanı

SİBEL ELÇİ

ÖMER'İN ÖYKÜSÜ

Bir ömer vardı şu köyde
iyi çocuktu kendisi
malı mülkü yok
garip bir vatandaştı

Güvendiği bir yavrusu var
ufak bir evde otururlar
Bir soba ufak tefek kilimler
Bizim Ömer'in evi

Bir sabah hızlı hızlı çalınır tahta kapı
yavaşça aralanır Ömer'in kapısı
2 jandarma ellerinde kelepçe
yavrusundan ayırıyor garip Ömer'i

Suçu nedir arkadaşlar biliyormusunuz
Hiç sevmezdi şu sömürülmeyi
Gariplerin haklıların yanındaydı
Özgür yaşamaktı bütün suçu

Sabah olur güneş doğar
Ömer'in yavrusu ağlıyor
Babasının ölümünü düşünüp ağlıyor
Fakat bir Ömer'i öldürürler iki
Ömer'i öldürürler

Milyonlarca özgür Ömer var arkasında

AHMET EMRE OĞUZ

OKURDAN OKURA

ARKADAŞ

Mutlu bir insan arkadaşsız olamaz,
Arkadaş kardeş gibidir
Bütün dertlerini ana ve babadan önce
Ona açar bütün kalbinle

Derim ki tüm Dünya çocukları
Arkadaş olmalıdırlar
Dil, din, ırk ayırımı olmadan
Mutlu yaşamalıdırlar.

BİRGÜL KALENDER

OKULUM

Her sabah sana koşarım,
Faydalı bilgiler öğrenmek için,
Bahçeni kirletmem
Heryerini temiz tutarım

Bir tane çöp görsem
Hemen alıp çöp tenekesine atarım
Okulumu temiz tutarım
Benim güzel okulum

Öğretmen'im ders anlatırken
Onu candan dinlerim
Öğretmen'imin ders verdiği zaman
Onları günü gününe yaparım

MURAT DUMLU

OKURDAN OKURA

SOKAKTAKİ YAVRU KEDİ

Sokakta bir kedi gördüm. Zavallıcık çok minicikti. Annesini kaybetmiş olmalı ki öyle acı acı miyavlıyordu. Rengi gri ve beyaz karışımıydı. Acıdım. Ona yemek vermek istedim. Fakat çok uzaktaydı. Annem de evde yoktu. Bana tembih etmeseydi ona yemek verecektim.

Akşam olmuştu da haberim olmamış! Öylece dalmışım. Annem gelmiş. Haberim yokmuş. Annemden izin almak ve kediye yemek vermek istiyordum. Hemen dediğim gibi yaptım ve sordum:

Annem:

—Peki yavrum olur dedi.

Çok sevinmiştim; hemen teşekkür edip biraz sütle ekmek hazırladım Pencereden baktım. Kedi oradaydı. Hemen gidip kediye yemek verdim. Çok sevinmiş olmalı ki gözleri ışıldadı.

Fakat bir tehlike belirdi: Köpek! Köpek görmüş olmalı ki kovalamaya hazırlanıyordu. Kediyi kucağıma alıp kaçtım. Koştuğumun yanlış bir şey olduğunu biliyordum. Fakat köpek arkamızdan kovalamıyordu.

Eve geldim. Annemden izin alıp kediyi beslemeyi düşünüyordum ki...

— Annem "büyüyene kadar besleyebilirsin" dedi. Çok sevindim.

Annemi öpüp kediye yatabileceği yer hazırladım, doyurdum, uyuttum.

Ve kediyi büyüyene kadar besledim.

BELKIS TOMAKAN

Resim: TİMUR BOYAR

FIKRALAR

ÖNLEM

Bir pazar sabahı, kasabadan otomobiliyle geçmekte olan bir yolcu, yolun kenarındaki ağacın gölgesinde uzanmış yatan, giysilerinden öğrenci olduğu hemen belli olan bir gence:

— Okul yanıyor! diye seslendi.

Öğrenci istifini bozmadan:

— Biliyorum, diye yanıtladı.

Yabancı şaşırmıştı:

— Peki neden birşeyler yapmıyorsun? diye sordu.

Öğrenci, adama küçümser gibi baktı:

— Kim demiş birşey yapmıyorum diye?

— Ben yaptığın şeyi görmüyorum.

— Deminden beri yağmur yağsın diye dua ediyorum burada.

BABA SEVGİSİ

İlkokullardan birinde öğretmen, üçüncü sınıf öğrencilerine bir ödev verdi:

— İnsan nedir? diye sordu.

Bir kız çocuk ödevini şöyle hazırladı:

"İnsanlar, oğlanlarla kızlardan yapılmıştır. Bunların arasında kadınlarla erkekler de vardır. Bunlar, oğlanlarla, kızların büyümüş olanlarıdır.

Oğlanların hepsi pis ve kötüdür.

Ama benim babam o kadar iyi bir insandır ki, herhalde oğlanken kızmış."

BİRAZ ESKİYMİŞ

Çocuğu okuldan ilk günün heyecanıyla dönmüştü. Anne, bir yıl önceki öğretmenin başka yere atandığını biliyordu. Çocuğa sordu:

— Bugün sınıfınıza yeni bir öğretmen geldi değil mi?

Çocuk bilgiç bilgiç başını salladı:

— Evet anne. Bugün sınıfımıza değişik bir öğretmen geldi ama yeni değil, biraz eskimiş, dedi.

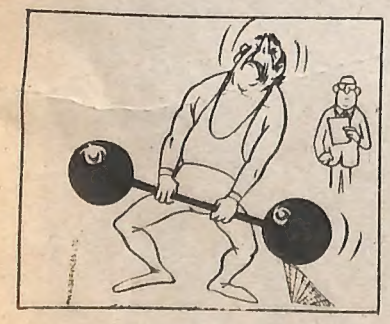

YAZISIZ

MISTIK

YAZISIZ

NE YAPMIŞ?

Babası kızının coğrafyadan kırık not aldığını görünce, gazeteden kestiği bir haritayı parça parça ederek önüne koydu. Bu yırtık haritayı bir araya getirmesini söyledi. Yapılması için de bir saat kadar zaman verdi.

Beş dakika geçmeden küçük kız geriye döndü. Haritayı boylu boyunca yere uzatmıştı.

— İşte istediğini yaptım babacığım.

Babası şaşkınlıkla kızına baktı:

— Ne kadar çabuk yan yana getirdin parçaları kızım? diye sordu.

Kız gülümsedi:

— Çok kolay yaptım babacağım. Haritayı ters çevirdim. Bir de baktım ki, bir adam resmi var. Bunun üzerine parçaları yan yana koyup da ters çevirince harita tekrar eski haline geldi işte...

DADININ TELAŞI

Dadı telâşla odaya girdi:

— Hanımefendi, bebek banyoya düştü! diye bağırdı.

Hanım ayağa fırladı:

— Ne duruyorsun? Bebeği hemen banyodan çıkarsana!

— İmkânsız efendim, imkânsız... Su çok sıcak!

EVCİLİK OYUNU

Erkek beş, küçükhanım da altı yaşları arasındaydı. Bir süre evcilik oynadıktan sonra erkek:

— Büyüyünce evlenelim olmaz mı? diye sordu.

Kız:

— Olmaz diye yanıtladı. Bizim ailede yabancı yoktur. Annem babamla, teyzem enişteyle evlenmiş. Hep aile içinde evleniriz biz!

Hey çocuklar! Eti Puf çıktı.

Tadı bambaşka, içi yumuşacık, üstü çikolata.

Nefis Eti Puf'ları şimdi, tekli ve altılı paketlerde, bütün bakkallar ve marketlerde bulabilirsiniz.

ETİ PUF

Eti Puf bir ETİ Gıda Sanayi ve Ticaret A.S. ürünüdür

Pars/McCann

Pamukbank 1978'de olduğu gibi,
1979'da da %100'ün üzerinde büyüme sağladı.

Bu başarının sırrını, insanların niçin Pamukbank'ı seçtiklerini araştırdığımızda, aşağıda sunduğumuz cevaplarla karşılaştık...

İnsanlar niçin Pamukbank'ı seçer?

1 Pamukbank paramı iki katına çıkarıyor.

(Pamukbank vadeli mevduatınıza %24,5 faiz verir. Paranızı 4 yıla kalmadan iki katına çıkarır.)

2 Pamukçocuk dergisini çok seviyorum.

(36 sayfalı, 75.000 tirajlı, rengârenk Pamukçocuk dergisi, her ayın üçüncü haftasında Pamukbank şubelerinde. Bedava.)

3 Uluslararası kredi kartını bana Pamukbank sunuyor.

(Avrupa'nın ünlü kredi kartı EUROCARD yalnız Pamukbank'ta.)

4 Yeterli ve bereketli kredîyi bana Pamukbank verdi.

(Pamukbank insanları ve şirketleri tanır, onlara güvenir. Verdiği kredi her zaman yeterlidir, bereket getirir.)

5 Genç Pamukbankhlar gibi gülenine rastlamadım.

(Pamukbank ta çalışanları insancıldır, gençtir, dinamiktir Güldü mü yürekten gülerler.)

6 Böyle kadın dergisi parayla bile zor bulunur.

(Moda, örgü, elişi, çiçek bakımı, yemek tarifi, makyaj, çocuk sağlığı, Pamukkadın dergisinde. Pamukkadın, her aybaşı Pamukbank şubelerinde, ücretsiz.)

7 Yaşasın Pamukçocuk Kulübü!

(Pamukçocuk Kulübüne üye çocuklar, Pamukbank'ın tüm çocuk hizmetlerinden öncelikle yararlanıyorlar.)

8 Dövizimi en rahat Pamukbank'tan sağlıyorum.

(İhracata verdiği olağanüstü önem sayesinde Pamukbank, döviz pozisyonu rahat bankadır.)

9 Pamukbank'tan %39,5 faiz alıyoruz.

(Pamukbank yurt dışındaki tüm işçilerimize en yüksek yasal faizi verir: %39,5.)

10 Hiç aklımda yokken beni ihracatçı yaptı.

(Pamukbank ihracatçıyı, ihracat konusunu, bağlantı yapılacak ülkeyi arar bulur. Durup dururken ihracatçı ve döviz yaratır.)

11 Bana birbirinden güzel 5 kumbara verdi.

(İşte Pamukbank'ın şahane kumbaraları: Vakvak Amca, Elma, Kedi, Aslancık ve Dünya.)

12 Hepimizi milyoner yapıyor.

(Pamukbank'ın MİLYONERLİK HESABI, sizi, eşinizi, çoluğunuzu çocuğunuzu 10.000, 20.000 gibi paralarla milyoner yapar.)

13 Kazancımı süratle ve güvenle aileme ulaştırıyor.

(Pamukbank yurt dışındaki işçilerimize hem yeni iş olanakları sağlar, hem de onların kazançlarını süratle ailelerine ulaştırır.)

14 Her haftasonu Pamukbank Çocuk Sinemasındayım.

(Pamukbank Çocuk Sineması, Edirne'den Kars'a tam 92 merkezde, rengârenk çizgi filmler, belgeseller, müzikaller sunuyor. Ücretsiz.)

15 Artık sigorta sorunlarıyla uğraşmıyorum.

(Tüm Pamukbank şubeleri Türkiye Genel Sigorta'nın acentesidir, sizi sigorta sorunlarından kurtarır.)

16 Bana yurt dışında iş alanı sağladı.

(Pamukbank, yurt dışındaki yaygın ilişkileri sayesinde, müteahhitlerimize dış ülkelerde yeni iş alanları sağlar.)

17 Pamukbank, iyi banka.

(Pamukbank 1980'de de "iyi banka" olma özelliğini korumaya kararlıdır.)

Genç PAMUKBANK
"iyi bankadır"